

Rättsfallssamlingen

TRIBUNALENS DOM (sjätte avdelningen i utökad sammansättning)

den 2 juli 2015 *

”Statligt stöd — Finansiella åtgärder till förmån för France Télécom — Erbjudande om aktieägartillskott — Offentliga uttalanden av franska staten — Beslut i vilket stödet förklaras oförenligt med den gemensamma marknaden — Utvidgning av det formella granskningsförfarandet har inte skett — Rätten till försvar — Kriteriet avseende en rationell privat investerare — Normala marknadsvillkor — Felaktig rättstillämpning — Uppenbart oriktig bedömning”

I de förenade målen T-425/04 RENV och T-444/04 RENV,

Republiken Frankrike, företrädd av G. de Bergues, D. Colas och J. Bousin, samtliga i egenskap av ombud,

sökande i mål T-425/04 RENV,

med stöd av

Förbundsrepubliken Tyskland, företrädd av T. Henze och J. Möller, båda i egenskap av ombud, biträdda av advokaten U. Soltész,

intervenient i mål T-425/04 RENV och i överklagandet i de förenade målen C-399/10 P och C-401/10 P,

Orange, tidigare France Télécom, Paris (Frankrike), företrädd av advokaterna S. Hautbourg och S. Cochard-Quesson,

sökande i mål T-444/04 RENV,

mot

Europeiska kommissionen, företrädd av C. Giolito och D. Grespan, båda i egenskap av ombud,

svarande,

angående talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 2006/621/EG av den 2 augusti 2004 om det statliga stöd som Frankrike genomfört till förmån för France Télécom (EUT L 257, 2006, s. 11),

meddelar

TRIBUNALEN (sjätte avdelningen i utökad sammansättning),

sammansatt av ordföranden S. Frimodt Nielsen samt domarna F. Dehousse, I. Wiszniewska-Białecka, A.M. Collins (referent) och I. Ulloa Rubio,

* Rättegångsspråk: franska

justitiesekreterare: handläggaren S. Bukšek Tomac,

efter den skriftliga delen av förfarandet och förhandlingen den 24 september 2014,

med beaktande av dom av den 19 mars 2013, Bouygues m.fl./kommissionen m.fl. (C-399/10 P och C-401/10 P, REU, EU:C:2013:175)

följande

Dom

Bakgrund till tvisten

1. Målets allmänna sammanhang

- 1 France Télécom (numera Orange) (nedan kallat FT), som är operatör och tillhandahållare av telenät och teletjänster, bildades år 1991 som en offentligrättslig juridisk person och är sedan den 31 december 1996 ett aktiebolag. FT är börsnoterat sedan oktober 1997. År 2002 uppgick den franska statens andelar i FT:s aktiekapital till 56,45 procent. Återstoden innehades av allmänheten (32,25 procent), FT självt (8,26 procent) och FT:s anställda (3,04 procent).
- 2 Första kvartalet år 2002 offentliggjorde FT sin årsredovisning för år 2001, vari framgick att bolaget hade en nettoskuld på 63,5 miljarder euro och hade gjort en förlust på 8,3 miljarder euro.
- 3 Under perioden mars–juni 2002 sänkte kreditvärderingsinstituten Moody's och Standard & Poor's (nedan kallat S & P) FT:s kreditbetyg och justerade samtidigt sina förväntningar i negativ riktning. Moody's sänkte i synnerhet den 24 juni 2002 FT:s kreditvärdighet på lång och kort sikt till lägsta nivån för hög kreditvärdighet. Samtidigt sjönk FT:s aktiekurs markant.
- 4 Ministre de l'Économie, des Finances et de l'Industrie (den franska ekonomi-, finans- och industriministern) (nedan kallad ekonomiministern) uttalade sig om FT:s ekonomiska ställning i en intervju som publicerades i dagstidningen *Les Échos* den 12 juli 2002 (nedan kallat uttalandet av den 12 juli 2002) enligt följande:
"Vi är majoritetsägare med 55 procent av aktiekapitalet ... I egenskap av aktieägare kommer staten att bete sig som en rationell investerare och kommer att vidta lämpliga åtgärder om [FT] skulle få problem ... Jag upprepar att om [FT] skulle få finansieringsproblem, vilket inte är fallet i dag, kommer staten att vidta nödvändiga åtgärder för att de ska övervinnas. Ni sätter ny fart på ryktena om ett kapitaltillskott ... Absolut inte! Jag säger bara att vi i sinom tid kommer att vidta lämpliga åtgärder. Om det skulle bli nödvändigt ..."
- 5 Samma dag publicerade S & P ett pressmeddelande med följande lydelse:
"FT kan få vissa svårigheter att återfinansiera de [obligations]skulder som förfaller 2003. [Den franska s]tatens uttalande gör dock att FT:s goda kreditriskvärdering kvarstår ... Franska staten – som äger 55 procent av [FT] – har till [S & P] tydligt uppgivit att den kommer att bete sig som en rationell investerare och vidta nödvändiga åtgärder om FT skulle få problem. FT:s kreditvärdering för långfristiga skulder försämras till BBB- ..."
- 6 Den 12 september 2002 tillkännagav de franska myndigheterna att de hade accepterat avskedsansökan från FT:s verkställande direktör.

- 7 Den 13 september 2002 offentliggjorde FT sitt halvårsbokslut, vilket bekräftade att FT:s konsoliderade egna kapital den 30 juni 2002 hade blivit negativt med ett belopp på 440 miljoner euro och att bolagets nettoskuld uppgick till 69,69 miljarder euro, varav 48,9 miljarder euro utgjorde obligationsskuld som förföll till betalning åren 2003–2005. I samma halvårsbokslut framgick att FT:s omsättning hade ökat med 10 procent jämfört med samma period räkenskapsåret 2001. Vinst före finansiella poster uppgick till 6,87 miljarder euro, det vill säga en ökning med 13,3 procent jämfört med historiska uppgifter och 9,8 procent jämfört med pro forma-uppgifter. Rörelseresultatet uppgick till 3,18 miljarder euro, det vill säga en ökning med 15 procent jämfört med pro forma-uppgifter. Resultatet efter finansiella kostnader (1,75 miljarder euro), men före skatt, vinstandelar och minoritetsintressen uppgick efter engångsåtgärder till 718 miljarder euro jämfört med 271 miljarder euro den 30 juni 2001. Det fria operativa kassaflödet uppgick till 3,6 miljarder euro, det vill säga en ökning med 15 procent jämfört med det första kvartalet år 2001.
- 8 I ett pressmeddelande avseende FT:s ekonomiska ställning av den 13 september 2002 (nedan kallat uttalandet av den 13 september 2002) gjorde de franska myndigheterna följande uttalande:
- ”Efter de oförutsedda förlusterna under första halvåret har [FT] ett stort underskott på eget kapital. Denna ekonomiska situation undergräver [FT:s] potential. Därför kommer [den franska] regeringen att ta det fulla ansvaret ... Med hänsyn till den nya situationen med kraftigt försämrade räkenskaper, har [FT:s verkställande direktör] erbjudit sig att avgå vilket [den franska] regeringen har accepterat. Beslutet ska formaliseras vid ett styrelsemöte om några veckor, då en ny VD kommer att utses ... Den nya VD:n kommer snarast att lägga fram en plan för styrelsen för att återställa sunda finanser, sanera skulderna och hämta upp den ekonomiska ställningen, men samtidigt bevara företagets strategiska position. [Den franska s]taten kommer att hjälpa [FT] att genomföra planen och kommer själv att bidra till ett omfattande tillskott av eget kapital till [FT], enligt en tidsplan och former som återstår att fastställa med hänsyn till marknadsvillkoren. Fram till dess kommer [den franska] staten vid behov att vidta åtgärder för att lösa [FT:s] finansieringsproblem.”
- 9 Samma dag omvärderade Moody’s utsikterna för FT:s skuldsättning från negativa till stabila, i ett pressmeddelande där det bland annat anges följande:
- ”Moody’s förtroende har ökat efter [den franska] regeringens uttalande, vilken ännu en gång bekräftat sitt starka stöd för [FT]. Trots Moody’s oro för den övergripande ekonomiska risken och i synnerhet för [FT:s] fortsatt svaga likviditet har förtroendet ökat för att den franska regeringen kommer att stödja [FT] om det får svårigheter att betala sin skuld.”
- 10 Den 2 oktober 2002 utnämndes en ny verkställande direktör för FT. I det pressmeddelande i vilket utnämningen tillkännagavs (nedan kallat uttalandet av den 2 oktober 2002) angavs följande:
- ”På förslag från [FT:s] styrelse har ministerrådet utnämnt [en ny verkställande direktör för FT] ... Den nya VD:n kommer omedelbart att se över [FT:s] ställning och meddela styrelsen resultaten under de kommande veckorna. Efter översynen ska en saneringsplan utarbetas för att återställa en sund ekonomi och utveckla dess strategi, minska [FT:s] skuldsättning och befästa dess position. [FT:s nya verkställande direktör] har stöd från staten som är fast besluten att ta sitt ansvar som aktieägare. [Den franska s]taten kommer att delta i omstruktureringsåtgärderna och kommer själv att lämna tillskott av eget kapital till [FT] under former som ska fastställas i nära samarbete med [FT:s] VD och styrelse. Såsom redan nämnts kommer [den franska] staten fram till dess att vid behov vidta åtgärder för att [FT] inte ska få finansieringsproblem.”
- 11 Den 19 november 2002 delgav de franska myndigheterna Europeiska gemenskapernas kommission en informationsskrivelse, vari, för det första, FT:s ekonomiska ställning beskrivs och där det framhävs att ”rörelseresultat är utmärkt” och vari, för det andra, anges att de franska myndigheterna hade för avsikt

att delta i en återfinansiering av FT i enlighet med marknadsvillkoren och det förklarades på vilket sätt de skulle bidra inom ramen för saneringsplanen avseende FT. I skrivelsen angav de franska myndigheterna bland annat följande:

”För att ge [FT] det handlingsutrymme som krävs för att komma in på marknaden på bästa villkor och vid det mest fördelaktiga tillfället, är [den franska] staten beredd att lämna kapitaltillskott i form av [aktieägartillskott], som kommer att omvandlas till kapital när de nya värdepapperna emitteras. Tillskottets belopp motsvarar helt eller delvis [den franska] statens andel av det framtida kapitaltillskottet och kan uppgå till så mycket som nio [miljarder euro]. [Tillskottet] är tillfälligt och ska omvandlas till värdepapper. [Tillskottet] beviljas allteftersom utifrån [FT:s] behov. [Tillskottet] ska för övrigt återbetalas i enlighet med de aktuella marknadsvillkoren jämte ränta.

[Den franska s]taten avser att genomföra sitt deltagande i saneringsplanen avseende [FT] med hjälp av ERAP, som är ett affärsdrivande offentligt industriföretag tillhörande [den franska] staten. ERAP kommer att bevilja [FT] ett [aktieägartillskott] och kan komma att bli en viktig aktieägare i [FT] när [tillskottet] väl omvandlas till kapital. Dess andel i [FT] tillkommer aktivsidan i balansräkningen, och detta offentliga företag kommer att ha skulder på passivsidan i balansräkningen i form av obligationslån. Valet av ERAP återspeglar [den franska] statens vilja att tydligt identifiera den ekonomiska insats som beviljats genom att avskilja den inom en struktur som möjliggör detta.”

12 Vid ett styrelsemöte den 4 december 2002 lade FT:s nya ledning fram handlingsplanen ”Ambition France Télécom 2005” (nedan kallad Ambitionsplanen 2005), som huvudsakligen syftade till att återställa balansen i företagets balansräkning genom en förstärkning av det egna kapitalet uppgående till 15 miljarder euro.

13 Presentationen av Ambitionsplanen 2005 åtföljdes av ett pressmeddelande från ekonomiministern den 4 december 2002 (nedan kallat tillkännagivandet av den 4 december 2002), vilket har följande lydelse:

”[Ekonomiministern] ... bekräftar att [den franska] staten stödjer den handlingsplan som [FT:s] styrelse antog den 4 december [2002]. 1) Koncernen [FT] utgör en sammanhållen industrigrupp med en anmärkningsvärd verksamhet. [FT:s] ekonomi är i dag emellertid i obalans och det är i behov av eget kapital och på medellång sikt återfinansiering. Situationen är en följd av misslyckade investeringar som tyvärr gjordes just när ’finansbubblan’ var som värst samt mer allmänt när marknaderna började att gå tillbaka. Att [FT] inte kunde finansiera sin expansion på annat sätt än genom lån har förvärrat situationen. 2) [Den franska] staten, som är majoritetsägare, har uppmanat den nya ledningen att återställa [FT:s] ekonomiska balans och samtidigt behålla koncernens integritet ... 3) Med tanke på den handlingsplan som utarbetades av ledningen och utsikterna till avkastning på investeringarna kommer [den franska] staten att delta i en förstärkning av det egna kapitalet med 15 miljarder euro i förhållande till sin aktieandel, vilket innebär en investering på 9 miljarder euro. [Den franska] staten agerar därmed i egenskap av aktieägare som en rationell investerare. Det är [FT] som ska fastställa de närmare formerna och tidsplanen för förstärkningen av det egna kapitalet. [Den franska] regeringen vill att transaktionen ... genomförs med största möjliga hänsyn till enskilda aktieägare och aktieägande anställda [i FT]. För att [FT] ska kunna inleda transaktionen vid lämpligt tillfälle är [den franska] staten beredd att lämna ett förskott på sitt deltagande i förstärkningen av det egna kapitalet, genom ett tillfälligt aktieägartillskott till [FT], som ska återbetalas till marknadsvillkor. 4) Hela [den franska] statens andel i [FT] kommer att överföras till ERAP ... Det kommer att ta upp lån på finansmarknaderna för att finansiera [den franska] statens andel i förstärkningen av det egna kapitalet i [FT].”

14 Den 11 och den 12 december 2002 emitterade FT två på varandra följande obligationslån på sammanlagt 2,9 miljarder euro.

- 15 Den 20 december 2002 skickade ERAP, som är ett affärsdrivande offentligt industriföretag tillhörande den franska staten, ett paraferat och undertecknat förslag till avtal om aktieägartillskott (nedan kallat erbjudandet om ett aktieägartillskott). FT skrev aldrig under förslaget och aktieägartillskottet genomfördes aldrig.
- 16 Den 15 januari 2003 tog FT lån i form av emitteringar av obligationslån för sammanlagt 5,5 miljarder euro. Obligationslånen täcktes inte av någon statlig säkerhet eller garanti.
- 17 FT förnyade den 10 februari 2003 en del av ett syndikerat lån som hade förfallit till betalning med 15 miljarder euro.
- 18 Den 4 mars 2003 verkställdes den förstärkning av det egna kapitalet som ingick i Ambitionsplanen 2005. Den 24 mars 2003 ökades FT:s kapital med 15 miljarder euro. Den franska staten bidrog med 9 miljarder euro, vilket var proportionerligt i förhållande till dess andel av FT:s kapital. Ett banksyndikat bestående av 21 banker gav en garanti uppgående till 6 miljarder euro. Transaktionen avslutades den 11 april 2003.
- 19 FT avslutade räkenskapsåret 2002 med en förlust på cirka 21 miljarder euro och en nettoskuld på cirka 68 miljarder euro. Årsredovisningen för år 2002, som FT offentliggjorde den 5 mars 2003, visade att FT:s omsättning hade ökat med 8,4 procent, vinsten före avskrivningar hade ökat med 21,1 procent och vinsten före finansiella poster hade ökat med 30,9 procent. Den 14 april 2003 innehade den franska staten 58,9 procent av aktierna i FT, varav 28,6 procent via ERAP.

2. Det administrativa förfarandet

- 20 Den 4 december 2002 anmälde Republiken Frankrike till kommissionen, med tillämpning av artikel 88.3 EG och artikel 2 i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel [88 EG] (EGT L 83, s. 1), de finansiella åtgärder som skulle vidtas enligt Ambitionsplanen 2005, däribland erbjudandet om ett aktieägartillskott.
- 21 Bouygues SA och Bouygues Télécom SA (nedan tillsammans kallade bolagen Bouygues), som är två bolag bildade enligt fransk rätt, varav det sistnämnda är verksamt på den franska marknaden för mobiltelefoni, ingav den 22 januari 2003 ett klagomål till kommissionen om visst stöd som de hävdade att den franska staten hade beviljat FT inom ramen för återfinansieringen av detta företag. Klagomålet avsåg närmare bestämt dels tillkännagivandet av den franska statens investering uppgående till 9 miljarder euro, dels uttalandena av den 12 juli, den 13 september och den 2 oktober 2002 (nedan kallade uttalandena från juli 2002 och framåt).
- 22 Den 12 mars 2003 offentliggjordes kommissionens beslut att inleda det formella granskningsförfarande som stadgas i artikel 88.2 EG avseende bland annat de finansiella åtgärder som franska staten genomfört till fördel för FT (nedan kallat beslutet att inleda förfarandet) i *Europeiska unionens officiella tidning* (EUT C 57, s. 5). Kommissionen uppmanade berörda parter att lämna synpunkter på de aktuella åtgärderna.
- 23 Efter detta offentliggörande inkom de franska myndigheterna och flera berörda parter, däribland bolagen Bouygues, Association française des opérateurs de réseaux et services de télécommunications (AFORS Télécom) (nedan kallat AFORS) och FT, med sina synpunkter på kommissionens beslut att inleda förfarandet.
- 24 Den 30 maj 2003 offentliggjorde kommissionen ett meddelande om upphandling som avsåg ”bedömning av huruvida den franska statens stöd till [FT] är förenligt med marknadsekonomins investeringsprinciper och, eventuellt, med avseende på en ekonomisk analys av [FT:s] omstruktureringsplan”. Den 24 september 2003 tilldelades en konsultkontraktet, och denna lämnade

sin ekonomiska rapport den 28 april 2004 (nedan kallad rapporten av den 28 april 2004). Till denna rapport fogades en juridisk rapport av den 22 mars 2004 (nedan kallad rapporten av den 22 mars 2004). Kommissionen skickade dessa två rapporter till de franska myndigheterna genom skrivelse av den 3 maj 2004, och uppmanade dem att lämna sina synpunkter. Kommissionen översände även rapporterna till FT.

3. *Det angripna beslutet*

- 25 Den 3 augusti 2004 delgav kommissionen de franska myndigheterna beslut 2006/621/EG av den 2 augusti 2004 om det statliga stöd som Frankrike genomfört till förmån för FT (EUT L 257, 2006, s. 11) (nedan kallat det angripna beslutet).
- 26 I artikel 1 i det angripna beslutet föreskrivs att "[det aktieägartillskott] som [Republiken] Frankrike beviljade [FT] i december 2002 i form av en kreditfacilitet på 9 miljarder euro utgör med hänvisning till uttalandena från juli 2002 och framåt ett statligt stöd som är oförenligt med den gemensamma marknaden".
- 27 I sitt svar på en skriftlig fråga som tribunalen i det avseendet ställde till kommissionen i förevarande mål, uppgav kommissionen att hänvisningen, i artikel 1 i det angripna beslutet, till "uttalandena från juli 2002 och framåt" skulle anses innefatta inte bara uttalandena av den 12 juli, den 13 september och den 2 oktober 2002, utan även tillkännagivandet av den 4 december 2002. I punkt 132 i domstolens dom av den 19 mars 2013, Bouygues m.fl./kommissionen m.fl. (C-399/10 P och C-401/10 P, REU, EU:C:2013:175) (nedan kallad domen i målet om överklagande), ansåg domstolen inte att tillkännagivandet av den 4 december 2002 utgjorde enbart en del av "bakgrunden", utan den slog fast att kommissionen hade gjort en riktig bedömning när den fann att detta tillkännagivande och erbjudandet om ett aktieägartillskott, betraktade som en enhet, hade gett FT en fördel som innebar ett ianspråktagande av statliga medel.
- 28 Artikel 1 i det angripna beslutet ska följaktligen tolkas så, att tillkännagivandet av den 4 december 2002 och erbjudandet om ett aktieägartillskott, betraktade som en enhet, mot bakgrund av de uttalanden som gjordes före nämnda datum, det vill säga uttalandena av den 12 juli, den 13 september och den 2 oktober 2002, kvalificeras i denna artikel som statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG.
- 29 I artikel 2 i det angripna beslutet föreskrivs att "[d]et stöd som avses i artikel 1 [inte] skall ... leda till återkrav".
- 30 I avsnitt 3 i det angripna beslutet, med rubriken "Kronologisk beskrivning av omständigheterna och [FT:s] ekonomiska ställning", gjorde kommissionen huvudsakligen följande konstateranden.
- 31 I skälen 17–34 i det angripna beslutet konstaterade kommissionen att FT:s ekonomiska ställning sedan juni 2002 kännetecknades av allvarliga strukturella problem och att företaget hade problem med sin balansräkning. Kommissionen påpekade bland annat att under det första halvåret 2002 försämrades FT:s kreditvärdering snabbt (skälen 20–27 i det angripna beslutet). Kommissionen påpekade vidare, efter en analys av FT:s räntemarginaler för obligationer, så kallad räntespread, att det bland annat i början av juli månad år 2002 var fråga om att den risk som har samband med skulden på mycket kort sikt var större än de risker som har samband med skulden på medellång och lång sikt (skälen 28–30 i det angripna beslutet). Enligt kommissionen bekräftades den riskökning som var förknippad med FT:s skuldsättning av att priset på FT:s obligationer hade sjunkit i juni och juli år 2002, vilket således återspeglade att FT:s värde sjönk i takt med att marknaden ansåg att risken för utebliven betalning ökade (skäl 31 i det angripna beslutet). Kommissionen påpekade dessutom att FT:s aktiekurs hade sjunkit väsentligt under det första halvåret 2002 (skäl 35 i det angripna beslutet).

- 32 Kommissionen konstaterade därefter att vid den tidpunkt då uttalandet av den 12 juli 2002 gjordes skulle en ytterligare sänkning av FT:s kreditvärdering ha medfört att bolagets kreditvärdering inte längre skulle nå upp till nivån hög kreditvärdighet. Kommissionen konstaterade även att kreditvärderingsinstitutet S & P och Moody's stod i beredskap att sänka bolagets kreditvärdighet till kategorin högriskobligation (så kallad junk bond). Efter att ha återgett lydelsen i S & P:s pressmeddelande av samma dag, drog kommissionen, i skäl 39 i det angripna beslutet, slutsatsen att FT i juli 2002 hade varit föremål för en förtroendekris som innebar en risk för den planerade återfinansieringen och utgjorde en fara för bolagets likviditet år 2003. Kommissionen tillade att kreditvärderingsinstitutet dock fortfarande gav FT en god kreditvärdering, med hänsyn till "de uppgifter som [den franska] staten lämnat".
- 33 Vidare angav kommissionen att konstaterandet i punkt 32 ovan hade bekräftats retroaktivt i september 2002 när FT:s halvårsbokslut hade offentliggjorts (skälen 40–50 i det angripna beslutet). Med hänsyn till uttalandena av den 13 september och den 2 oktober 2002 och tillkännagivandet av den 4 december 2002, hade kreditvärderingsinstitutet Moody's och S & P ändrat sin bedömning beträffande hanteringen av FT:s skuld och hänvisade till att marknaden nu hade större förtroende för FT (skälen 51–58 i det angripna beslutet). Kommissionen påpekade bland annat att S & P den 17 december 2002, som svar på tillkännagivandet av den 4 december 2002, hade bekräftat för det första att de franska myndigheternas stöd till FT, vilket ständigt hade upprepats sedan juli 2002, hade varit en av huvudorsakerna till att företaget fortfarande hade hög kreditvärdighet, och för det andra att detta tillkännagivande hade utgjort bevis för detta stöd och för ett betydande skydd för FT:s fordringsägare (se skäl 58 och fotnoterna 56 och 57 i det angripna beslutet).
- 34 Kommissionen konstaterade dessutom att efter ökningen av FT:s kapital i februari och mars 2003 ansåg kreditvärderingsinstitutet inte längre att den franska statens stöd var avgörande för FT:s kreditvärdering (skäl 61 i det angripna beslutet). I februari 2003 gjorde således Moody's följande uttalande (skäl 61 och fotnot 58 i det angripna beslutet):

"Den franska regeringen upprepar fortfarande sitt stöd för [FT] och att den är beredd att bidra med nödvändigt ekonomiskt stöd för att lösa eventuella likviditetsproblem. Stödet har bekräftats ... [genom att en kreditfacilitet på] ... 9 miljarder euro [ställt till FT:s förfogande under 18 månader] ..., mot ränta men enbart återbetalningsbart i aktier i [FT]. Moody's noterar [den franska] statens stöd [i] kreditvärderingen Baa3 ... [D]en ekonomiska risken med [FT:s] höga skuldsättning motsvarar inte investeringskvaliteten (som bygger på goda resultat i verksamheten och underförstått stöd från [den] franska regeringen)."

- 35 I avsnitt 6 i det angripna beslutet, med rubriken "Härigenom föreskrivs följande", angav kommissionen, i skäl 185 i det angripna beslutet, bland annat att de anmälda åtgärderna inte kunde bedömas "oberoende av [den franska] regeringens uttalanden mellan juli och december 2002". Genom dessa uttalanden uttryckte de franska myndigheterna sin vilja att vidta lämpliga åtgärder för att lösa FT:s ekonomiska svårigheter. Erbjudandet om ett aktieägartillskott utgör därför ett konkret uttryck för deras tidigare uttalade avsikt.
- 36 I skäl 186 i det angripna beslutet angav kommissionen följande:

"Kommissionen konstaterar att de åtgärder som anmäldes i december 2002 föregicks av flera uttalanden och åtgärder från [de] franska [myndigheternas] sida sedan i juli [2002]. Dessa uttalanden och åtgärder gör det lättare att förstå orsakerna till och omfattningen [av] åtgärderna i december [2002]. Uttalandena och åtgärderna påverkade troligen hur marknaden och de ekonomiska aktörerna uppfattade FT:s situation i december [2002]. De ekonomiska aktörernas beteende påverkas ju av statens beteende, varför det [inte] utgör en objektiv parameter för att bedöma statens beteende. De tidigare ingripandena beaktas därför i analysen av om åtgärderna från december [2002] utgjorde stöd."

37 I skäl 187 i det angripna beslutet påpekade kommissionen att de franska myndigheternas på varandra följande uttalanden och åtgärder från juli 2002 och framåt kunde analyseras som en ”helhet som fick konkret uttryck i åtgärderna i december [2002]”.

38 I skälen 188–191 i det angripna beslutet angav kommissionen därefter följande:

”(188)

Analysen av ärendet visar vid första anblicken att fördelarna för företaget, som blev särskilt tydliga i juli [2002], inte inträffade på samma gång som det [potentiella] ianspråktagandet av statliga medel, som snarare förekom i december [2002]. [Ekonomiministerns] uttalanden kan betraktas som stöd i den mån de tydligt påverkade marknaderna och gav [FT] en fördel. Det är dock svårt att tveklöst avgöra om uttalande[t] [av den 12] juli 2002 åtminstone potentiellt kan anses ha bundit statliga medel. Kommissionen har på denna punkt ingående analyserat många juridiska argument som dels skall visa att sådana offentliga uttalanden är att likställa med en statlig garanti ur rättslig synvinkel, dels att de satte statens rykte på spel och kunde få ekonomiska kostnader om de inte efterlevdes. Dessa omständigheter kan i sin helhet tolkas som att statliga medel faktiskt utsattes för en risk (antingen genom att staten kunde hållas ansvarig gentemot investerarna eller genom att statens framtida transaktioner skulle bli dyrare). Teorin om att uttalande[t] [av den 12] juli 2002 kan utgöra stöd är därför nyskapande, men troligen inte helt grundlös.

(189)

I det föreliggande ärendet har kommissionen dock inte tillräcklig information för att tveklöst bevisa inslag av stöd enligt denna nyskapande teori. Kommissionen anser dock att den kan fastställa inslag av stöd genom en mer traditionell hållning utifrån de åtgärder som anmäldes i december [2002].

(190)

För det första är det tydligt att statliga medel bands upp i december [2002]. För det andra framgår även tydligt att [FT] fick en fördel i december [2002] med hänsyn till hur uttalandena och åtgärderna påverkade marknaderna.

(191)

På den här punkten kan inte principen om privata investerares beteende i en marknadsekonomi motivera ingripandet i december [2002] på det sätt som [de] franska [myndigheterna] hävdar, eftersom de ekonomiska aktörerna i december var tydligt påverkade av regeringens tidigare agerande och uttalanden från juli [2002] och framåt. Det kan visserligen ifrågasättas om uttalande[t] [av den 12] juli [2002] var tillräckligt konkret[t] för att utgöra stöd men det råder knappast något tvivel om att de[t] var mer än tillräcklig[t] för att påverka marknadens bedömning och de ekonomiska aktörernas beteende i ett senare skede. Därmed kan de ekonomiska aktörernas beteende inte användas som en neutral hållpunkt för jämförelser för att bedöma [den franska] statens beteende. Principen om privata investerares beteende i en marknadsekonomi kan därför inte bedömas med utgångspunkt i marknadsläget i december [2002] utan rimligtvis med utgångspunkt i ett marknadsläge som är opåverkat av tidigare uttalanden.”

39 I avsnitt 7 i det angripna beslutet, med rubriken ”Bedömning av åtgärden i förhållande till artikel 87.1 [EG]”, angav kommissionen bland annat (skäl 194 i det angripna beslutet) följande:

”... [Erbjudandet om aktieägartillskottet] (som lämnades innan [den franska] staten deltog i återfinansieringen av [FT]) gav FT en fördel eftersom företaget kunde öka sin finansiering och lugna marknadens oro för om det skulle fullgöra sina förpliktelser. Även om [avtalet om aktieägartillskott] aldrig skrevs under förespeglades marknaden ett [tillskott] som gav FT en fördel eftersom marknaden ansåg att [FT:s] ekonomiska ställning var solidare ... Detta kan ha påverkat lånevillkoren för FT.”

- 40 I skäl 196 i det angripna beslutet angav kommissionen, vid sin bedömning av villkoret om ianspråktagande av statliga medel, att "statliga medel [potentiellt] k[unde] ha belastats när [aktieägartillskottet] offentliggjordes och villkoren för tillhandahållandet fastställdes ..., eftersom marknaden fick intryck av att [tillskottet] faktiskt tillhandahållits ... och slutligen när det av ERAP paraferade och undertecknade [avtalet om tillskott] översändes till FT". I samma skäl tillade kommissionen att den omständigheten att FT aldrig hade undertecknat avtalet om aktieägartillskott inte uteslöt att statliga medel potentiellt hade belastats. Avtalet kunde när som helst skrivas under av FT som då omedelbart skulle få rätt till en utbetalning på 9 miljarder euro.
- 41 Kommissionen konstaterade först att den fördel som FT därigenom hade beviljats snedvred eller hotade att snedvrida konkurrensen och kunde påverka handeln mellan medlemsstaterna (skälen 198–201 i det angripna beslutet). Kommissionen utredde sedan, i avsnitt 8 i det angripna beslutet, med rubriken "Principen om rationella privata investeringar i en marknadsekonomi", huruvida principen hade iakttagits mot bakgrund av alla de uttalanden som de franska myndigheterna gjorde månaderna innan erbjudandet om ett aktieägartillskott (skälen 203–230 i det angripna beslutet). Enligt innehållet i dessa uttalanden och deras effekt på marknaderna hade den franska staten redan i juli 2002 beslutat att stödja FT (skäl 203 i det angripna beslutet).
- 42 Mot bakgrund av uttalandena från juli 2002 och framåt samt tillkännagivandet av den 4 december 2002, fann kommissionen i huvudsak att "[u]ttalandena ... i sin helhet [kunde] betraktas som offentliggörandet av [den franska] statens avsikter att göra det som krävdes om [FT] skulle få finansieringsproblem eller råka i ekonomiska svårigheter" och som ett uttryck för statens åtagande i detta hänseende. Dessa upprepade, samstämmiga offentliga uttalanden av den franska staten är nämligen tillräckligt klara, tydliga och definitiva för att på ett trovärdigt sätt uttrycka statens ovillkorliga åtagande, särskilt med avseende på finans- och industrisektorn som hade förstått dem på det viset (skälen 206–213 och 217 i det angripna beslutet). Utöver att ha gjort dessa offentliga uttalanden kontaktade de franska myndigheterna "de största marknadsaktörerna", såsom S & P, för att informera dem om sina avsikter och snabbt lugna marknaden, och således förebygga att FT:s kreditvärdering skulle försämrats ytterligare och klassas som en högriskobligation (skäl 212 i det angripna beslutet).
- 43 I skälen 214–218 i det angripna beslutet undersökte kommissionen "om en privat investerare som gjort liknande uttalanden [som den franska staten] skulle vara bunden av sina utfästelser enligt nationell rätt". Först och främst ansåg kommissionen att den i dagsläget inte kunde utesluta att uttalandena skulle kunna anses bindande enligt fransk förvaltningsrätt, civilrätt, handelsrätt och straffrätt samt enligt rätten i staten New York (Förenta staterna). Därefter angav kommissionen att dessa uttalanden mycket väl kunde anses trovärdiga av marknaden, och därför skapa förväntningar på att den franska staten "kommer att göra allt som krävs för att lösa [FT:s] ekonomiska problem". Kommissionen angav att "[s]kulle [den franska] staten inte ha levt upp till förväntningarna hade detta direkt påverkat dess rykte som innehavare, aktieägare eller förvaltare av företag, oavsett om de är börsnoterade eller ej, samt dess ställning som utställare av obligationer för att finansiera statskulden" (skäl 217 i det angripna beslutet). Dessa uttalanden ger därför uttryck för en strategi som utgår från statens renommé, vilken består i att göra trovärdiga åtaganden på kort och lång sikt. Dessa omständigheter kan följaktligen "faktiskt ha inneburit risker för statsfinanserna (antingen därför att staten kunde ha hållits ansvarig gentemot investerarna eller därför att statens kostnader för framtida transaktioner skulle ha ökat)" och "[a]tt ... uttalandena från juli 2002 [och framåt] skulle utgöra stöd är ... en nyskapande teori men antagligen inte helt grundlös" (skäl 218 i det angripna beslutet).
- 44 I skäl 219 i det angripna beslutet drog kommissionen emellertid slutsatsen att den "inte [har] tillräcklig information för att otvivelaktigt bevisa inslag av stöd enligt denna nyskapande teori". Kommissionen ansåg "dock att den kan fastställa inslag av stöd genom en mer traditionell hållning som bygger på de åtgärder som anmäldes i december 2002". I detta hänseende räcker det att "fastställa att uttalandena faktiskt påverkade marknadernas tolkning i december [2002], varför det inte behöver visas att uttalandena i sig kan anses utgöra statligt stöd".

- 45 Med stöd av bland annat rapporten av den 28 april 2004, av vilken framgick att det skett en onormal och omfattande ökning av FT:s aktiekurser och obligationskurser till följd av uttalandet av den 12 juli 2002, S & P:s pressmeddelande av samma dag och en rapport från Deutsche Bank av den 22 juli 2002, drog kommissionen slutsatsen att ”marknaden [hade] tolka[t] uttalandena [av de franska myndigheterna] som ett trovärdigt åtagande från [den franska] statens sida om att stödja FT” (skälen 220 och 221 i det angripna beslutet).
- 46 Kommissionen tillade i skäl 222 i det angripna beslutet att uttalandena hade fått långtgående effekter på marknaden. De hade nämligen bidragit till att återställa förtroendet på finansmarknaderna och hade varit avgörande för att FT skulle få behålla en hög kreditvärdighet. En sämre kreditvärdering av FT skulle ha gjort erbjudandet om ett aktieägartillskott föga troligt och i varje fall mycket kostsammare.
- 47 Kommissionen slog fast att ”[d]e åtgärder som anmäldes i december [2002] ... framstår var för sig som rationella transaktioner. Det utesluter dock inte att de ekonomiska aktörernas beteende i december var klart påverkade av [den franska] statens tidigare beteende och uttalanden, särskilt från juli 2002 och framåt, vilka antydde att [den franska] staten skulle lösa [FT:s] finansieringsproblem” (skäl 225 i det angripna beslutet). De franska myndigheternas beslut att utfärda en kreditfacilitet före återfinansieringen av FT utgör en konkretisering av deras uttalanden (skäl 226 i det angripna beslutet).
- 48 Enligt kommissionen är det inte avgörande att återfinansieringen av FT i april 2003 blev framgångsrik och att erbjudandet om ett aktieägartillskott aldrig genomfördes. Tillämpningen av kriteriet avseende en rationell privat investerare ska nämligen grunda sig på de upplysningar investerarna hade när de beslutade att investera. I den mån de franska myndigheternas uttalanden påverkade marknaden och de ekonomiska aktörerna, kan kommissionen för övrigt ”inte heller utgå från övriga ekonomiska aktörers beteende för att bedöma statens beteende och tillämpa samtidigthetskriteriet”. Kommissionen ansåg att ”[den franska] statens uttalande i juli [,] [vilket den senare] upprepade ...[,], att den skulle göra det som krävdes för att [FT] skulle kunna lösa sina finansieringsproblem [,] ... snedvrider samtidigthetsprövningen eftersom de privata investerarna troligen inte bara har utgått från [FT:s] situation, oberoende av om uttalandena ... utgör ett statligt stöd eller inte”. Tillämpningen av kriteriet avseende en rationell privat investerare kan inte heller tolkas mot bakgrund av marknadsläget i december 2002, utan måste logiskt sett utgå från ”en marknadssituation som inte påverkats av tidigare uttalanden och ingripanden” (skäl 227 i det angripna beslutet).
- 49 Det ”tycks” emellertid framgå, vid en undersökning av de aktuella investeringsbesluten mot bakgrund av den situation som förelåg före juli 2002, att de strider mot nämnda princip (skäl 228 i det angripna beslutet). Vid den tidpunkten befann sig FT i en svår ekonomisk situation och hade förlorat marknadens förtroende, och de franska myndigheterna hade då ännu inte vidtagit några åtgärder avseende FT:s förvaltning eller resultat och hade inte heller vidtagit någon ingående revision, hade inte inrättat någon ny ledning eller utarbetat någon återhämtningsplan för företaget. Under dessa omständigheter skulle ”en privat investerare knappast ... ha gjort [liknande] uttalanden som [dem som den] franska regeringen gjorde från och med juli 2002, dels eftersom uttalandena rent ekonomiskt satte dess trovärdighet och rykte på spel och dels utgjorde en bindande skyldighet att stödja [FT] ekonomiskt i alla lägen”. Genom att agera på det sättet skulle en sådan investerare ensam och utan kompensation bära en mycket stor risk beträffande FT. Inte ens en majoritetsägare, som förfogade över samma upplysningar som de franska myndigheterna förfogade över vid den tiden, skulle ha uttalat sig till stöd för FT i juli år 2002 utan att ha gjort en noggrann revision av dess ekonomiska ställning och utan att ha vidtagit nödvändiga återhämtningsåtgärder för att kunna bedöma omfattningen av risken och förväntad avkastning på en sådan åtgärd. En sådan majoritetsägare skulle i varje fall ha behövt stöd från finansmarknaderna för att vända FT:s utveckling. Marknaderna var emellertid ”inte villiga att investera eller bevilja FT särskilt mycket kredit” (skäl 229 i det angripna beslutet).

- 50 Enligt kommissionen skulle "[e]n rationell privat investerare i samma situation som franska staten ... knappast ha gjort stödjande uttalanden för FT i juli 2002 med tanke på företagets ekonomiska situation och bristen på klar och uttömmande information". Det är ännu mindre troligt att "ett aktieägar[tillskott] skulle ha beviljats [av en rationell privat investerare] eftersom ingen ensam skulle ha velat ta en så stor ekonomisk risk" (skäl 229 i det angripna beslutet).
- 51 Av det ovan anförda drog kommissionen slutsatsen att "[kriteriet avseende en rationell privat investerare som verkar på normala marknadsekonomiska villkor] inte [hade] följts", och att "den fördel som FT fick genom [erbjudandet om aktieägartillskott] – vilket utretts mot bakgrund av [de] franska [myndigheternas] tidigare uttalanden och beteende – [därför utgjorde] ett statligt stöd, även om dess omfattning [var] svår att beräkna" (skäl 230 i det angripna beslutet).
- 52 I avsnitt 9 i det angripna beslutet, med rubriken "Stödets förenlighet med den gemensamma marknaden", slog kommissionen fast att de aktuella stödåtgärderna inte uppfyllde villkoren för beviljande enligt meddelandet från kommissionen om gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter (EGT C 288, 1999, s. 2) (skälen 231–255 i det angripna beslutet). Kommissionen fastställde följaktligen att åtgärderna utgjorde ett statligt stöd som var oförenligt med den gemensamma marknaden (skäl 256 i det angripna beslutet).
- 53 I avsnitt 10 i det angripna beslutet, med rubriken "Återkrav av stöd", angav kommissionen att det i detta stadium inte var möjligt att göra någon exakt beräkning av det aktuella stödet eller att fastställa tillräckligt exakta parametrar i det angripna beslutet för att Republiken Frankrike skulle kunna göra en sådan beräkning senare. Kommissionen ansåg att rätten till försvar och principen om skydd för berättigade förväntningar utgjorde hinder för att återkräva stödet enligt artikel 14 i förordning nr 659/1999 (skälen 257–264 i det angripna beslutet).

De föregående förfarandena vid tribunalen och domstolen

1. Det föregående förfarandet vid tribunalen

- 54 Republiken Frankrike, FT och bolagen Bouygues väckte, genom ansökningar som inkom till tribunalens kansli den 13 oktober 2004 (mål T-425/04), den 5 november 2004 (mål T-444/04) respektive den 9 november 2004 (mål T-450/04), var sin talan om att det angripna beslutet helt skulle ogiltigförklaras. AFORS väckte, genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 12 november 2004 (mål T-456/04), talan om ogiltigförklaring av artikel 2 i nämnda beslut.
- 55 Ordföranden på tribunalens tredje avdelning tillät genom beslut av den 30 januari 2008 bolagen Bouygues att intervensera i det muntliga förfarandet i mål T-444/04 till stöd för kommissionens yrkanden.
- 56 Med tillämpning av artikel 14 i tribunalens rättegångsregler av den 2 maj 1991 och på förslag av tredje avdelningen beslutade tribunalen den 13 februari 2008, efter att ha hört parterna i enlighet med artikel 51 i rättegångsreglerna, att hänskjuta målen T-425/04, T-444/04, T-450/04 och T-456/04 till en avdelning i utökad sammansättning.
- 57 Ordföranden på tribunalens tredje avdelning i utökad sammansättning beslutade den 17 februari 2009 att förena de fyra målen vad gäller den muntliga delen av förfarandet och domen, i enlighet med artikel 50 i rättegångsreglerna av den 2 maj 1991.

- 58 Genom dom av den 21 maj 2010, Frankrike m.fl./kommissionen (T-425/04, T-444/04, T-450/04 och T-456/04, REU, EU:T:2010:216) (nedan kallad dom av den 21 maj 2010), beslutade tribunalen dels att ogiltigförklara artikel 1 i det angripna beslut, dels att det inte längre fanns anledning att pröva yrkandena om ogiltigförklaring av artikel 2 i nämnda beslut.
- 59 Vad först beträffar yrkandet om ogiltigförklaring av artikel 1 i det angripna beslutet, ogillade tribunalen de invändningar om rättegångshinder som kommissionen hade framställt inom ramen för målen T-425/05, T-444/04 och T-450/04 och slog fast att den inte skulle pröva den invändning om rättegångshinder som FT hade framställt i mål T-456/04 mot det yrkande om ogiltigförklaring av artikel 1 i det angripna beslutet som AFORS påstods ha framställt (dom av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan, EU:T:2010:216, punkterna 111–134).
- 60 Vidare prövade tribunalen gemensamt den andra och den tredje grund som hade åberopats i målen T-425/04 och T-444/04, samt den första och den andra grund som hade åberopats i mål T-450/04 gällande artikel 1 i det angripna beslutet, eftersom samtliga dessa grunder i huvudsak avsåg begreppet stöd, i den mening som avses i artikel 87.1 EG (dom av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan, EU:T:2010:216, punkterna 212–326).
- 61 I det avseendet erinrade tribunalen för det första om vissa principer avseende begreppet stöd samt domstolsprövningens omfattning (dom av den 21 maj 2010, punkterna 212–220). Tribunalen påpekade bland annat att kriteriet avseende en rationell privat investerare kan, vilket parterna hade medgett under förhandlingen, enbart tillämpas om de åtgärder som staten vidtagit till förmån för ett företag ger företaget en fördel som härrör från statliga medel (dom av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan, EU:T:2010:216, punkt 217).
- 62 För det andra undersökte tribunalen huruvida uttalandena från juli 2002 och framåt och erbjudandet om ett aktieägartillskott, var för sig eller tillsammans, hade gett FT en eller flera fördelar (dom av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan, EU:T:2010:216, punkterna 222–260).
- 63 Efter att ha framfört vissa inledande synpunkter och definierat begreppet fördel som att det innebär att det statliga ingripandet ska få till följd att stödmottagarens ekonomiska eller finansiella ställning förbättras (dom av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan, EU:T:2010:216, punkterna 222–231), prövade tribunalen till att börja med huruvida uttalandena från juli 2002 och framåt samt tillkännagivandet den 4 december 2002 i sig medförde att FT hade beviljats en sådan fördel (dom av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan, EU:T:2010:216, punkterna 232–242). I det avseendet slog tribunalen i huvudsak fast att kommissionen hade visat att dessa uttalanden och detta tillkännagivande tillsammans hade gett FT en avsevärd fördel, eftersom de hade lett till att FT återfick förtroendet på finansmarknaderna, de hade gjort det möjligt för FT att lättare och till en lägre kostnad få ny kredit som bolaget behövde för att återfinansiera de skulder uppgående till 15 miljarder euro som skulle komma att förfalla till betalning inom kort och slutligen eftersom de hade bidragit till att stabilisera FT:s mycket instabila ekonomiska ställning. Tribunalen fann att det under dessa omständigheter inte var nödvändigt att pröva huruvida uttalandena även hade gett FT en fördel genom att de hade en positiv inverkan på dess aktie- och obligationskurs.
- 64 Därefter prövade tribunalen huruvida erbjudandet om ett aktieägartillskott i sig hade gett FT en ytterligare separat fördel, innan den drog slutsatsen att kommissionen inte hade styrkt att så var fallet (dom av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan, EU:T:2010:216, punkterna 243–258). Tribunalen fann att den ytterligare fördel som hade åberopats av kommissionen i skäl 194 i det angripna beslutet uppenbarligen hade förväxlats med den som följde av uttalandena från juli 2002 och framåt, och särskilt med den som följde av tillkännagivandet av den 4 december 2002. I det avseendet påpekade tribunalen bland annat att den omständigheten att erbjudandet om ett aktieägartillskott hade översänts den 20 december 2002 inte hade medfört ett separat offentliggörande av detta erbjudande, utöver tillkännagivandet den 4 december 2002. Tribunalen fann dessutom att kommissionen inte hade styrkt att enbart den omständigheten att FT hade en ensidig och ovillkorlig rätt att förfoga över den

kreditfacilitet på 9 miljarder euro som var föremål för erbjudandet om aktieägartillskott, innebar att FT beviljades en fördel, trots att avtalsförslaget varken hade undertecknats eller verkställts. I det avseendet konstaterade tribunalen att kommissionen varken hade fastställt eller visat att det skett en eventuell förbättring av FT:s ekonomiska ställning till följd av det ”avtalsmässiga anbud” som erbjudandet om ett aktieägartillskott utgjorde i förhållande till den ställning som FT hade bland annat till följd av den möjlighet som företaget gavs att återfinansiera sina skulder med 9 miljarder euro till de villkor som vid den tidpunkten rädde på obligationsmarknaden.

- 65 För det tredje prövade tribunalen villkoret att det ska ha skett en överföring av statliga medel (dom av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan, EU:T:2010:216, punkterna 262–313). I punkt 262 i nyssnämnda dom preciserade tribunalen att det uppställdes ett krav på samband mellan den konstaterade fördelen och ianspråktagandet av statliga medel, genom att fördelen ska ha ett nära samband med en motsvarande kostnad som belastar statens budget eller att det på grundval av rättsligt bindande åtaganden av staten uppkommer en tillräckligt konkret ekonomisk risk som belastar denna budget.
- 66 Först slog tribunalen fast att uttalandena från juli 2002 och framåt inte innebar att statliga medel togs i anspråk och ogillade bolagen Bouygues yrkande om ogiltigförklaring av artikel 1 i det angripna beslutet, i den mån som kommissionen hade underlåtit att kvalificera dessa uttalanden som statligt stöd (dom av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan, EU:T:2010:216, punkterna 268–290). Tribunalen kom fram till denna slutsats efter att bland annat ha konstaterat att uttalandena – till följd av att de var öppna hållna, otydliga och villkorliga, särskilt med avseende på naturen och räckvidden av och villkoren för ett eventuellt ingripande från den franska statens sida till förmån för FT, och med hänsyn till de faktiska omständigheter under vilka de hade tillkommit – inte kunde likställas med en statlig garanti eller tolkas som att de gav uttryck för ett oåterkalleligt åtagande att bevilja FT finansiellt stöd eller som att de utsatte den franska statens medel för en risk som innebar en överföring av sådana medel.
- 67 Därefter gjorde tribunalen en individuell prövning av tillkännagivandet av den 4 december 2002 (dom av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan, EU:T:2010:216, punkterna 293–298). Tribunalen fann att det inte ankom på den att pröva huruvida detta tillkännagivande i sig innebar att det var fråga om ett tillräckligt tydligt, bindande och ovillkorligt åtagande som därmed var rättsligt bindande och att det således kunde fastställas att det skett en överföring av statliga medel, eftersom varken kommissionen eller bolagen Bouygues hade anfört ett sådant argument eller ingett relevant och övertygande bevisning i det avseendet (dom av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan, EU:T:2010:216, punkterna 293–295).
- 68 I punkt 296 i domen av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan (EU:T:2010:216), tillade tribunalen att en överföring av statliga medel till följd av tillkännagivandet under alla omständigheter endast kan motsvara en fördel som består i att en kreditfacilitet på 9 miljarder euro ställdes till förfogande, såsom uttryckligen förutsågs däri. För det första hade kommissionen inte styrkt att det hade förekommit en sådan fördel i det angripna beslutet. För det andra skiljer sig denna fördel från den som följer av uttalandena från juli 2002 och framåt, såsom anges i beslutet. I punkt 297 i samma dom angav tribunalen att det förutsätts, för att kravet på samband mellan den fastställda fördelen och överföringen av statliga medel ska vara uppfyllt, att fördelen har ett nära samband med en motsvarande kostnad som belastar statens budget, innan den påpekade att så inte var fallet i detta mål vad gäller förhållandet mellan den fördel i det angripna beslutet som följde av uttalandena från juli 2002 och framåt, å ena sidan, och den påstådda överföringen av statliga medel till följd av att en kreditfacilitet på 9 miljarder euro ställdes till förfogande, såsom förutsågs i tillkännagivandet av den 4 december 2002, å andra sidan.
- 69 Därav drog tribunalen slutsatsen, i punkt 298 i domen av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan (EU:T:2010:216), att kommissionen inte hade styrkt att tillkännagivandet av den 4 december 2002 innebar att det hade skett en överföring av statliga medel.

- 70 Vad beträffar erbjudandet om ett aktieägartillskott fann tribunalen i punkt 299 i domen av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan (EU:T:2010:216), att eftersom kommissionen inte hade kunnat styrka att erbjudandet innebar en fördel för FT, kunde tribunalen än mindre slå fast att det hade skett en överföring av statliga medel som hade ett samband med denna fördel.
- 71 I punkterna 302–309 i domen av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan (EU:T:2010:216), prövade slutligen tribunalen huruvida kommissionen ändå, genom en helhetsbedömning av uttalandena från juli 2002 och framåt jämförda med tillkännagivandet av den 4 december 2002 och erbjudandet om ett aktieägartillskott, hade kunnat komma fram till att kriteriet avseende överföring av statliga medel var uppfyllt i detta fall.
- 72 I det avseendet konstaterade tribunalen, i punkterna 303 och 304 i domen av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan (EU:T:2010:216), att uttalandena från juli 2002 och framåt inte redan i sig innebar ett föregripande av ett specifikt ekonomiskt stöd i likhet med det som konkretiserades i december 2002, utan att dessa uttalanden – till skillnad från tillkännagivandet av den 4 december 2002 – var öppet hållna, otydliga och villkorliga med avseende på naturen och räckvidden av och villkoren för ett eventuellt framtida ingripande från den franska statens sida. Den franska statens beslut i december 2002 att tillkännage och föreslå ett erbjudande om aktieägartillskott innebär således ett tydligt avbrott i det händelseförlopp som ledde till återfinansieringen av FT. I punkt 305 i samma dom underkände tribunalen kommissionens teori om att den franska statens tidigare uttalanden konkretiserades genom erbjudandet om ett aktieägartillskott.
- 73 Tribunalen slog även fast, i punkt 307 i domen av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan (EU:T:2010:216), att kommissionen inte kunde frigöra sig från sin skyldighet att identifiera en specifik fördel som innebär att det skett en överföring av statliga medel. Tribunalen tillade i punkt 308 i domen att med hänsyn till att det inträffade ett tydligt avbrott i händelseförloppet och till de franska myndigheternas beteende i december 2002, kunde kommissionen inte fastställa att det fanns ett samband mellan ett eventuellt ianspråktagande av statliga medel i detta skede och de fördelar som hade beviljats genom de tidigare åtgärderna, det vill säga uttalandena från juli 2002 och framåt, eftersom åtgärderna skiljde sig väsentligt åt från dem som hade vidtagits i december 2002. Ett sådant samband mellan de beståndsdelar som utgör begreppet statligt stöd, när det gäller faktiska omständigheter som inträffat vid olika tillfällen, uppfyller nämligen inte kravet på samband mellan fördelen och överföringen av statliga medel.
- 74 Tribunal drog därav slutsatsen, i punkt 309 i domen av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan (EU:T:2010:216), att även om kommissionen hade möjlighet att ta hänsyn till samtliga inträffade händelser som påverkat den franska statens slutgiltiga beslut i december 2002 att stödja FT genom ett erbjudande om aktieägartillskott när den kvalificerade fördelen, hade kommissionen inte styrkt att det skett en överföring av statliga medel som hade samband med denna fördel. Enligt tribunalen ledde den omständigheten att uttalandena från juli 2002 och framåt och tillkännagivandet av den 4 december 2002 gav FT en fördel, vilken bestod i att förtroendet på finansmarknaderna återställdes och villkoren för FT:s återfinansiering förbättrades, inte till en motsvarande minskning av statens budget eller att det uppkom en ekonomisk risk som är tillräckligt konkret och belastar denna budget. Tribunalen påpekade särskilt att denna fördel skilde sig från den som kunde följa av erbjudandet om ett aktieägartillskott, vars förekomst inte hade styrkts i det angripna beslutet.
- 75 Följaktligen fann tribunalen i punkt 310 i domen av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan (EU:T:2010:216), att kommissionen hade missuppfattat begreppet statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG när den fastslog att erbjudandet om ett aktieägartillskott, mot bakgrund av uttalandena från juli 2002 och framåt, innebar att FT hade beviljats en fördel som följde av en överföring av statliga medel. Tribunalen biföll följaktligen talan såvitt avsåg den andra grundens andra del och den tredje grund som Republiken Frankrike och FT hade åberopat, i den mån som tillämpningen av begreppet statligt stöd ifrågasattes genom dessa, och tribunalen slog fast att det inte var nödvändigt att pröva den andra grundens första del eller den tredje grund som Republiken Frankrike och FT hade åberopat, i den mån

som lagenligheten av kommissionens tillämpning av kriteriet avseende en rationell privat investerare bestreds genom dessa (dom av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan, EU:T:2010:216, punkterna 311 och 312). Tribunalen ansåg även att det med hänsyn till att artikel 1 i det angripna beslutet skulle ogiltigförklaras till följd av en felaktig rättstillämpning och uppenbart oriktiga bedömningar vid tillämpningen av artikel 87.1 EG, fanns det inte heller anledning att pröva Republiken Frankrikes och FT:s första grund, och inte heller Republiken Frankrikes fjärde grund (dom av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan, EU:T:2010:216, punkt 313).

- 76 Vidare prövade tribunalen bolagen Bouygues andra grund i mål T-450/04, vilken avsåg motsägelsefull och bristande motivering i strid med artikel 253 EG, och slog fast att talan inte kunde vinna bifall såvitt avsåg denna grund (dom av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan, EU:T:2010:216, punkterna 314–324).
- 77 Mot bakgrund av det ovan anförda ogiltigförklarade tribunalen artikel 1 i det angripna beslutet av de skäl avseende rättsstridighet som Republiken Frankrike och FT hade åberopat genom den andra och den tredje grunden (dom av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan, EU:T:2010:216, punkt 326).
- 78 I punkterna 327–330 i domen av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan (EU:T:2010:216), slog tribunalen slutligen fast att med hänsyn till ogiltigförklaringen av artikel 1 i det angripna beslutet med stöd av de grunder som Republiken Frankrike och FT hade framfört i målen T-425/04 och T-444/04, hade deras yrkanden, bolagen Bouygues yrkande i mål T-450/04 och AFORS yrkande i mål T-456/04 om ogiltigförklaring av artikel 2 i beslutet, förlorat sitt föremål. Följaktligen fann tribunalen att det inte längre fanns anledning att pröva dessa yrkanden om ogiltigförklaring.

2. Det föregående förfarandet vid domstolen

- 79 Bolagen Bouygues (C-399/10 P) och kommissionen (C-401/10 P) ingav, genom ansökningar som inkom till domstolens kansli den 4 respektive den 3 augusti 2010, ett överklagande av domen av den 21 maj 2010, punkt 58 ovan (EU:T:2010:216).
- 80 Genom beslut av domstolens ordförande av den 28 februari 2011 tilläts Förbundsrepubliken Tyskland att intervensera i de båda målen till stöd för Republiken Frankrikes yrkanden.
- 81 Genom beslut av domstolens ordförande av den 8 september 2011 förenades målen med avseende på den muntliga delen av förfarandet och domen.
- 82 Genom domen i målet om överklagande upphävde domstolen domen av den 21 maj 2010, återförvisade målen T-425/04, T-444/04 och T-450/04 till tribunalen för prövning av de i tribunalen åberopade grunder och framställda yrkanden som inte hade prövats av domstolen och beslutade att frågan om rättegångskostnaderna skulle anstå.
- 83 Först prövade domstolen överklagandena.
- 84 I det sammanhanget prövade domstolen först bolagen Bouygues första grund för överklagande, vilken avsåg att tribunalen hade tolkat begreppet statligt stöd alltför restriktivt, missuppfattat innehållet i fransk rätt och gjort en felaktig rättslig kvalificering av de faktiska omständigheterna, när den förkastade de argument som bolagen hade framfört för att visa att kommissionen hade gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning genom att inte kvalificera uttalandena från juli 2002 och framåt som statligt stöd (domen i målet om överklagande, punkterna 67–79).
- 85 I punkt 76 i domen i målet om överklagande konstaterade domstolen att det i det angripna beslutet inte togs ställning till den del av bolagen Bouygues klagomål av den 22 januari 2003 i vilken de hade gjort gällande att uttalandena från juli 2002 och framåt i sig själva utgjorde statligt stöd. Domstolen

påpekade bland annat att dessa uttalanden endast hade beaktats i den omfattning de objektivt sett var relevanta för bedömningen av erbjudandet om ett aktieägartillskott och att kommissionen således enbart hade beaktat dessa i den mån de utgjorde bakgrunden för det fastställda stödet (domen i målet om överklagande, punkterna 73–75).

- 86 I punkt 77 i domen i målet om överklagande slog domstolen följaktligen fast att tribunalen hade gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning när den i punkterna 128 och 131 i domen av den 21 maj 2010 fann att artikel 1 i det angripna beslutet utgjorde ett avslag på begäran att uttalandena från juli 2002 och framåt skulle kvalificeras som statligt stöd. Den omständigheten att kommissionen inte hade tagit ställning till om dessa uttalanden i sig själva utgjorde statligt stöd, efter att ha mottagit bolagen Bouygues klagomål, kunde nämligen inte i sig likställas med ett beslut att avslå klagomålen i denna del.
- 87 I punkt 78 i domen i målet om överklagande fann domstolen att tribunalen således hade prövat frågor som kommissionen ännu inte hade uttalat sig om och hade blandat ihop de olika faserna i de administrativa och rättsliga förfarandena, vilket var oförenligt med kompetensfördelningen mellan kommissionen och domstolen och med de rättsmedel som fastställs i EUF-fördraget, liksom med kraven på en god rättskipning. I punkt 78 i domen i målet om överklagande slog domstolen följaktligen fast att bolagen Bouygues första grund sakande relevans.
- 88 Därefter gjorde domstolen en gemensam prövning av den första delen av bolagen Bouygues andra grund för överklagande och den första delen av kommissionens andra grund för överklagande, vilka avsåg felaktig rättstillämpning rörande kvalificering av tillkännagivandet av den 4 december 2002 och erbjudandet om ett aktieägartillskott, betraktade som en enhet, som statligt stöd. Dessa parter kritiserade huvudsakligen tribunalen för att ha gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning genom att kräva att det, för att det skulle kunna fastslås att det förelåg statligt stöd, måste finnas ett nära samband mellan å ena sidan en fördel, som skulle fastställas separat vad beträffar tillkännagivandet av den 4 december 2002 och erbjudandet om ett aktieägartillskott, och å andra sidan ett ianspråktagande av statliga medel, som både motsvarade och överensstämde med den ena eller den andra av de fastställda fördelarna.
- 89 I punkt 97 i domen i målet om överklagande påpekade domstolen att tribunalen hade ansett dels att kommissionen var skyldig att undersöka om varje enskilt statligt ingripande i sig innebar en specifik fördel som beviljats med hjälp av statliga medel, dels att endast en minskning av statens budget eller en tillräckligt konkret ekonomisk risk för kostnader som belastar denna budget, som har ett nära samband med och motsvarar en på detta sätt fastställd fördel, uppfyllde villkoret om att stödet ska ha beviljats med hjälp av statliga medel i den mening som avses i artikel 87.1 EG.
- 90 Först undersökte domstolen den första av tribunalens bedömningar som avses i punkt 89 ovan (domen i målet om överklagande, punkterna 98–105). I det avseendet uppgav domstolen bland annat att då statliga ingripanden kan ta sig olika former och ska analyseras med utgångspunkt i vilka verkningar de har, kan det inte uteslutas att flera på varandra följande statliga ingripanden, vid tillämpning av artikel 87.1 EG, ska betraktas som ett enda ingripande (domen i målet om överklagande, punkt 103). Enligt domstolen kan så bland annat vara fallet när de på varandra följande ingripandena, mot bakgrund av bland annat deras tidsföljd och syfte samt företagets situation vid tidpunkten för ingripandena, uppvisar så nära samband att det är omöjligt att skilja dem åt (domen i målet om överklagande, punkt 104). Därav drog domstolen slutsatsen att tribunalen hade gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning när den fann att det var nödvändigt att påvisa en minskning av statens budget eller en tillräckligt konkret ekonomisk risk för kostnader som belastade denna budget och som hade ett nära samband med och motsvarade, eller vars motprestation var, en fastställd fördel som följde av antingen tillkännagivandet av den 4 december 2002 eller av erbjudandet om ett aktieägartillskott, då den härigenom hade tillämpat ett kriterium vilket på förhand uteslöt att dessa statliga ingripanden till följd av deras inbördes samband och deras verkningar kunde betraktas som ett enda ingripande (domen i målet om överklagande, punkt 105).

- 91 Därefter undersökte domstolen den andra av tribunalens bedömningar som avses i punkt 89 ovan (domen i målet om överklagande, punkterna 106–110). I det avseendet slog domstolen i huvudsak fast att även om kommissionen, för att kunna fastställa att statligt stöd föreligger, ska kunna visa på ett tillräckligt direkt samband mellan den fördel som beviljas stödmottagaren och en minskning av statens budget, eller en tillräckligt konkret ekonomisk risk för en belastning av denna budget, är det däremot inte nödvändigt att en sådan minskning eller en sådan risk motsvarar eller överensstämmer med nämnda fördel och inte heller att fördelen har en sådan minskning eller en sådan risk som motprestation eller är av samma art som det ianspråktagande av statliga medel som fördelen härrör från (domen i målet om överklagande, punkterna 109 och 110).
- 92 Domstolen drog således slutsatsen, i punkt 111 i domen i målet om överklagande, att tribunalen hade gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning såväl vid sin kontroll av kommissionens bedömning av vilket statligt ingripande som utgjorde statligt stöd som vid sin prövning av sambandet mellan den fastställda fördelen och det ianspråktagande av statliga medel som kommissionen konstaterat. Domstolen upphävde följaktligen den överklagade domen och påpekade att det inte var nödvändigt att pröva de andra grunderna för överklagandena (domen i målet om överklagande, punkterna 113 och 114).
- 93 Vidare fann domstolen att den förfogade över nödvändiga upplysningar för att slutligt avgöra tvisten, dels vad gäller yrkandet i mål T-450/04 om ogiltigförklaring av artikel 1 i det angripna beslutet, i den mån som kommissionen inte hade kvalificerat uttalandena från juli 2002 och framåt som statligt stöd, dels vad gäller den andra grundens andra del och den tredje grund som Republiken Frankrike och FT hade åberopat som stöd för sin respektive talan i målen T-425/04 och T-444/04, i den mån som denna delgrund och grund avsåg den omständigheten att det i det angripna beslutet hade fastslagits att den franska staten hade gett FT en fördel (domen i målet om överklagande, punkterna 116–142).
- 94 Vad beträffar den första delen, fann domstolen i punkt 118 i domen i målet om överklagande att de grunder i ansökan i mål T-450/04 som avsåg att artikel 1 i det angripna beslutet skulle ogiltigförklaras, i den mån som kommissionen inte hade kvalificerat uttalandena från juli 2002 och framåt som statligt stöd, saknade relevans.
- 95 Vad beträffar den andra delen erinrade domstolen först i punkt 126 i domen i målet om överklagande om att det bland annat framgick av skälen 188 och 189 i det angripna beslutet att kommissionen inte hade stött sin bedömning att statligt stöd förelåg på ett åtagande som den franska staten skulle ha gjort genom uttalandet av den 12 juli 2002.
- 96 I punkt 129 i domen i målet om överklagande drog domstolen därefter slutsatsen, på grundval av vissa avsnitt i skälen 194 och 196 i det angripna beslutet, att kommissionen hade bedömt att tillkännagivandet av den 4 december 2002 och erbjudandet om ett aktieägartillskott, betraktade som en enhet, hade utgjort en fördel som innebar ett ianspråktagande av statliga medel i den mening som avses i artikel 87.1 EG. I punkterna 130 och 131 i domen slog domstolen därefter fast, med hänvisning till punkterna 103 och 104 i samma dom, att det var korrekt av kommissionen att göra en samlad bedömning av dessa båda åtgärder, eftersom det var uppenbart att den första åtgärden inte kunde skiljas från den andra åtgärden.
- 97 I punkterna 132–136 i domen i målet om överklagande slog domstolen vidare fast att det var korrekt av kommissionen att bedöma att det erbjudande om ett aktieägartillskott som offentliggjordes och anmäldes den 4 december 2002 hade gett FT en fördel i den mening som avses i artikel 87.1 EG, genom att möjliggöra för FT att öka sin finansiering och lugna marknadens oro för om det skulle kunna fullgöra sina förpliktelser. Vad beträffar villkoret om ianspråktagande av statliga medel konstaterade domstolen, i punkt 137 i domen i målet om överklagande, att erbjudandet om ett aktieägartillskott avsåg en kreditfacilitet på 9 miljarder euro och att även om FT förvisso inte hade skrivit under avtalet om aktieägartillskott, som hade tillsänts bolaget, kunde det när som helst skriva under avtalet och därmed omedelbart få rätt till en utbetalning av detta belopp. I punkt 138 i samma

dom angav domstolen att kommissionen i det angripna beslutet hade anfört att FT vid en presentation för investerare den 5 december 2002 hade framställt "kreditfaciliteten" från den franska staten som omedelbart tillgänglig, att S & P samma dag hade meddelat att franska staten omedelbart skulle ställa en kredit till förfogande, att det hade meddelats Commission des Finances de l'Assemblée nationale française (franska nationalförsamlingens finansutskott) att aktieägartillskottet "redan [hade] ställts till förfogande för FT" och att Moody's den 9 december 2002 hade meddelat att det hade bekräftats att "en kreditfacilitet på 9 miljarder euro [hade] inrättats". I punkt 139 i domen fann domstolen att med beaktande av den ytterligare börda på 9 miljarder euro som potentiellt kunde belasta statliga medel, hade kommissionen gjort en riktig bedömning när den hade funnit att den fördel som avses ovan hade beviljats med hjälp av statliga medel i den mening som avses i artikel 87.1 EG.

- 98 I punkterna 140 och 141 i domen i målet om överklagande konstaterade slutligen domstolen avseende den andra och tredje grund som hade åberopats av Republiken Frankrike och FT att målet inte var färdigt för avgörande, i den mån som dessa grunder avsåg kommissionens tillämpning av kriteriet om en rationell privat investerare. Domstolen ansåg att detsamma gällde den första grund som hade åberopats av Republiken Frankrike och FT avseende åsidosättande av väsentliga formföreskrifter och rätten till försvar samt den fjärde grund som hade åberopats av Republiken Frankrike avseende avsaknad av motivering och därmed även bolagen Bouygues yrkande att artikel 2 i det angripna beslutet skulle ogiltigförklaras. I punkt 142 i domen i målet om överklagande beslutade följaktligen domstolen att återförvisa målen T-425/04, T-444/04 och T-450/04 till tribunalen för prövning av nämnda delgrund och grunder samt det yrkande som hade framställts i tribunalen vilket inte hade prövats av domstolen.

Förfarandet och parternas yrkanden efter återförvisning

- 99 Som en följd av domen i målet om överklagande tilldelades tribunalens första avdelning i utökad sammansättning målen T-425/04 RENV, T-444/04 RENV och T-450/04 RENV.
- 100 Den 31 maj 2013 inkom Republiken Frankrike, i mål T-425/04 RENV, och FT, i mål T-444/04 RENV, och den 17 juli 2013 kommissionen i båda dessa mål, i enlighet med artikel 119.1 i rättegångsreglerna av den 2 maj 1991, med skriftliga yttranden. Förbundsrepubliken Tyskland avstod från att inkomma med sådana yttranden i dessa mål.
- 101 Genom skrivelse av den 22 juli 2013 informerade FT tribunalen om att bolaget den 1 juli 2013 hade bytt firmanamn till Orange.
- 102 I samband med att sammansättningen av tribunalens avdelningar ändrades, förordnades referenten att tjänstgöra på tribunalens fjärde avdelning, och målen T-425/04 RENV, T-444/04 RENV och T-450/04 RENV tilldelades tribunalens fjärde avdelning i utökad sammansättning.
- 103 Eftersom referenten hade fått förhinder, beslutade tribunalens ordförande att målet skulle handläggas av en annan referent och ovannämnda mål tilldelades tribunalens sjätte avdelning i utökad sammansättning.
- 104 Ordföranden på tribunalens sjätte avdelning i utökad sammansättning beslutade den 27 juni 2014 att dels avföra bolagen Bouygues från mål T-444/04 RENV som intervenienter till stöd för kommissionens yrkanden, dels avskryva mål T-450/04 RENV, eftersom dessa bolag hade återkallat sin interventionsansökan och återkallat sin talan.
- 105 Genom beslut av ordföranden på tribunalens sjätte avdelning i utökad sammansättning den 15 juli 2014 förenades målen T-425/04 RENV och T-444/04 RENV med avseende på det muntliga förfarandet och domen.

- 106 På förslag av referenten beslutade tribunalen (sjätte avdelningen i utökad sammansättning) att inleda den muntliga delen av förfarandet. Som en åtgärd för processledning enligt artikel 64 i rättegångsreglerna av den 2 maj 1991 anmodade tribunalen Republiken Frankrike och kommissionen att besvara vissa frågor skriftligen. De efterkom denna anmodan inom den föreskrivna fristen.
- 107 Genom skrivelse av den 8 augusti 2014 informerade Förbundsrepubliken Tyskland tribunalen om att den inte skulle närvara vid förhandlingen.
- 108 Parterna utvecklade sin talan och svarade på tribunalens frågor vid förhandlingen den 24 september 2014.
- 109 I mål T-425/04 RENV har Republiken Frankrike, med stöd av Förbundsrepubliken Tyskland, yrkat att tribunalen ska
- ogiltigförklara det angripna beslutet i sin helhet, och
  - förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.
- 110 I mål T-425/04 RENV har kommissionen yrkat att tribunalen ska
- ogilla talan, och
  - förplikta Republiken Frankrike att ersätta rättegångskostnaderna.
- 111 I mål T-444/04 RENV har FT yrkat att tribunalen ska
- ogiltigförklara det angripna beslutet, och
  - förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.
- 112 I mål T-444/04 RENV har kommissionen yrkat att tribunalen ska
- ogilla talan, och
  - förplikta FT att ersätta rättegångskostnaderna.
- 113 Vid förhandlingen yrkade kommissionen även att tribunalen skulle avvisa talan i mål T-444/04 RENV.

Rättslig bedömning

1. Huruvida talan i mål T-444/04 RENV kan tas upp till sakprövning

- 114 Vid förhandlingen framställde kommissionen en invändning om rättegångshinder avseende FT:s talan i mål T-444/04 RENV på grund av att berättigat intresse av att få saken prövad saknas. Kommissionen gjorde gällande att artikel 2 i det angripna beslutet inte längre var föremål för ett yrkande om ogiltigförklaring till följd av att bolagen Bouygues hade återkallat sin talan och mål T-456/04 inte hade återförvisats till tribunalen genom domen i målet om överklagande, och att det därför inte längre förelåg någon konkret och faktisk risk för FT att det skulle åläggas att återbetala det aktuella stödet.

- 115 Tribunalen påpekar först att artikel 2 i det angripna beslutet, i motsats till vad kommissionen har hävdad, fortfarande är föremål för yrkanden om ogiltigförklaring, eftersom både Republiken Frankrike och FT har yrkat att det angripna beslutet ska ogiltigförklaras i sin helhet. Detta yrkande om ogiltigförklaring av artikel 2 i det angripna beslutet kommer för övrigt att prövas i punkterna 264–270 nedan.
- 116 Vad därefter beträffar FT:s yrkande om ogiltigförklaring av artikel 1 i det angripna beslutet, ska det erinras om att det följer av fast rättspraxis att det berättigade intresset av att få saken prövad ska bestå fram till domstolsavgörandet, vilket förutsätter att utgången av talan kan medföra en fördel för den som väckt den. Rätten kan i annat fall fastställa att det saknas anledning att döma i saken (dom av den 7 juni 2007, Wunenburger/kommissionen, C-362/05 P, REG, EU:C:2007:322, punkt 42, och beslut av den 7 december 2011, Fellah/rådet, T-255/11, EU:T:2011:718, punkt 12).
- 117 I förevarande fall är artikel 1 i det angripna beslutet avsedd att ha bindande rättsverkningar i förhållande till FT, eftersom detta företag är den enda mottagaren av den stödåtgärd som har förklarats vara oförenlig med den gemensamma marknaden i nämnda beslut.
- 118 Oberoende av frågan huruvida FT fortfarande löper någon risk att behöva återbetala det aktuella stödet, skulle en ogiltigförklaring av artikel 1 i det angripna beslutet med stöd av de grunder som detta företag har åberopat få till följd att konstaterandet att denna stödåtgärd är olaglig – en åtgärd som är individuell och till dess fördel – är ogiltigt, vilket utgör en rättslig följd som ändrar dess rättsliga ställning och som ger FT en fördel.
- 119 Under alla omständigheter framgår det av rättspraxis att en sökande kan behålla ett berättigat intresse av att yrka att en rättsakt som antagits av en institution ska ogiltigförklaras dels för att undvika att dess påstådda rättsstridighet upprepas i framtiden (se dom av den 7 juni 2007, Wunenburger/kommissionen, C-362/05 P, REG, EU:C:2007:322, punkt 50 och där angiven rättspraxis), dels för att få till stånd ett konstaterande av unionsdomstolen att det har skett en rättsstridighet gentemot sökanden, så att ett sådant konstaterande kan ligga till grund för en eventuell skadeståndstalan för att på ett lämpligt sätt ersätta den skada som den angripna rättsakten har orsakat (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 mars 1980, Könecke Fleischwarenfabrik/kommissionen, 76/79, REG, EU:C:1980:68, punkterna 8 och 9, och dom av den 31 mars 1998, Frankrike m.fl./kommissionen, C-68/94 och C-30/95, REG, EU:C:1998:148, punkt 74).
- 120 Av det ovan anförda följer att FT fortfarande har ett faktiskt intresse av att få artikel 1 i det angripna beslutet ogiltigförklarad. Följaktligen avslås den invändning om rättegångshinder som kommissionen framställde vid förhandlingen avseende den talan som väckts av detta företag.

2. Yrkandet om ogiltigförklaring av artikel 1 i det angripna beslutet

Inledande synpunkter

- 121 I mål T-425/04 hade Republiken Frankrike åberopat fyra grunder till stöd för sin talan, vilka samtliga avsåg artikel 1 i det angripna beslutet. Den första grunden avsåg åsidosättande av väsentliga formföreskrifter och rätten till försvar. Som andra grund hade det gjorts gällande att kommissionen gjorde sig skyldig till en felaktig rättstillämpning vid tillämpningen av begreppet stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG, och närmare bestämt av kriteriet avseende en rationell privat investerare. Såvitt avsåg den tredje grunden hade Republiken Frankrike gjort gällande att kommissionen begick ett uppenbart fel vid bedömningen av innehållet i eller de påstådda verkningarna av uttalandena från juli 2002 och framåt. Den fjärde grunden avsåg bristande motivering i den mening som avses i artikel 253 EG. I sitt skriftliga yttrande av den 31 maj 2013 har Republiken Frankrike uppgett att den vidhåller den första och den fjärde grunden i sin helhet, och den andra och den tredje grunden i den mån de avser tillämpningen av kriteriet avseende en rationell privat investerare.

- 122 I mål T-444/04 hade FT åberopat tre grunder till stöd för sin talan, vilka samtliga också avsåg artikel 1 i det angripna beslutet och i huvudsak motsvarade de tre första grunder som hade åberopats av Republiken Frankrike i mål T-425/04. I sitt skriftliga yttrande av den 31 maj 2013 har FT uppgett att det vidhåller den första grunden i sin helhet, och den andra och den tredje grunden i den mån de avser tillämpningen av kriteriet avseende en rationell privat investerare.
- 123 Republiken Frankrike och FT har, i sina skriftliga yttranden av den 31 maj 2013, liksom kommissionen, i sina skriftliga yttranden av den 17 juli 2013, hänvisat – såvitt avser de sålunda avgränsade grunderna – till de argument som de hade åberopat i sina inlagor i målen T-425/04 och T-444/04 och de har anfört vissa kompletterande argument mot bakgrund av domstolens konstateranden i domen i målet om överklagande.
- 124 Tribunalen anser att det är lämpligt att först pröva den första grunden och därefter den andra och den tredje grunden gemensamt, eftersom sistnämnda grunder båda avser tillämpningen av kriteriet avseende en rationell privat investerare.

Den första grunden: Åsidosättande av väsentliga formföreskrifter och rätten till försvar

- 125 Republiken Frankrikes och FT:s första grund består av två delgrunder. Den första delgrunden avser åsidosättande av väsentliga formföreskrifter och den andra delgrunden avser åsidosättande av rätten till försvar.

Åsidosättande av väsentliga formföreskrifter

– Parternas argument

- 126 Republiken Frankrike och FT har gjort gällande att kommissionen åsidosatte väsentliga formföreskrifter genom att den inte utvidgade det formella granskningsförfarandet så att det omfattade uttalandet av den 12 juli 2002. De har hävdade att detta uttalande inte omfattades av beslutet att inleda förfarandet, trots att det, såsom framgår av skälen 192–230 i det angripna beslutet, är ”centralt” för att styrka att ett påstått statligt stöd föreligger i förevarande fall och följaktligen utgör en ”relevant sak- och rättsfråga” i den mening som avses i artikel 6.1 i förordning nr 659/1999.
- 127 Republiken Frankrike har tillagt att kommissionen inte kan anföra som argument att de franska myndigheterna i stor utsträckning kommenterade synpunkterna från berörd tredje man och rapporten av den 28 april 2004, vilka avsåg uttalandet av den 12 juli 2002, eftersom sådana synpunkter eller en sådan rapport inte kan utvidga omfattningen av ett förfarande som inletts av kommissionen och befria kommissionen från skyldigheten att formellt utvidga förfarandet.
- 128 Republiken Frankrike har även hävdade att om de franska myndigheterna hade kunnat framföra sin ståndpunkt beträffande uttalandet av den 12 juli 2002, skulle kommissionen ha varit tvungen att beakta denna ståndpunkt i det angripna beslutet, vilket följaktligen skulle ha kunnat få ett annat innehåll.
- 129 Kommissionen anser att Republiken Frankrikes och FT:s argument inte kan godtas. Kommissionen har i huvudsak hävdade att den i förevarande fall iakttog de handläggningsregler som föreskrivs i förordning nr 659/1999.

– Tribunalens bedömning

- 130 Det ska erinras om att kommissionen ska inleda ett formellt granskningsförfarande, och informera berörda parter om det, när den efter en inledande granskning allvarligt betvivlar att den berörda åtgärden är förenlig med den gemensamma marknaden. Härav följer att kommissionen inte behöver framföra en slutförd bedömning av den aktuella åtgärden i meddelandet om att inleda förfarandet. Det är däremot nödvändigt att kommissionen noga har angett ramarna för granskningen för att inte de berörda parternas rätt att yttra sig ska förlora sin betydelse (dom av den 31 maj 2006, Kuwait Petroleum (Nederland)/kommissionen, T-354/99, REG, EU:T:2006:137, punkt 85).
- 131 Beslutet att inleda det formella granskningsförfarandet ska således göra det möjligt för berörda parter att delta på ett verksamt sätt i detta förfarande, under vilket de ska ha möjlighet att lägga fram sina synpunkter. Det räcker i detta avseende att berörda parter får kännedom om kommissionens skäl för att preliminärt bedöma att den ifrågavarande åtgärden kunde utgöra nytt stöd som är oförenligt med den gemensamma marknaden (dom av den 30 april 2002, Government of Gibraltar/kommissionen, T-195/01 och T-207/01, REG, EU:T:2002:111, punkt 138, och dom av den 23 oktober 2002, Diputación Foral de Guipúzcoa/kommissionen, T-269/99, T-271/99 och T-272/99, REG, EU:T:2002:258, punkt 105).
- 132 Det framgår av skäl 8 i förordning nr 659/1999 och av artikel 6.1 i samma förordning att beslutet att inleda det formella granskningsförfarandet ska innehålla en sammanfattning av de relevanta sak- och rättsfrågorna, kommissionens preliminära bedömning av huruvida den aktuella åtgärden utgör stöd samt de skäl som ger upphov till tveksamhet kring huruvida åtgärden är förenlig med den gemensamma marknaden. Detta gör det möjligt för den berörda medlemsstaten och andra berörda parter att på ett ändamålsenligt sätt lämna sina synpunkter, och på så sätt ge kommissionen tillgång till alla de upplysningar den behöver för att bedöma stödets förenlighet med den gemensamma marknaden.
- 133 Under dessa omständigheter ska uttrycket ”relevanta sak- och rättsfrågor” i artikel 6.1 i förordning nr 659/1999 uppfattas så, att det avser de väsentliga uppgifter på grundval av vilka kommissionen, i detta skede av förfarandet, finner att den aktuella åtgärden kan utgöra ett stöd som är oförenligt med den gemensamma marknaden.
- 134 Eftersom det formella granskningsförfarandet har till syfte att göra det möjligt för kommissionen att grundligt undersöka och belysa de frågor som tagits upp i beslutet om att inleda detta förfarande, särskilt genom att inhämta synpunkter från den berörda medlemsstaten och andra berörda parter, kan det under förfarandet hända att kommissionen får tillgång till nya uppgifter eller att det utmynnar i en ändrad bedömning från kommissionens sida. Det följer av rättspraxis att kommissionens slutliga beslut i viss mån kan avvika från dess beslut att inleda det formella granskningsförfarandet, utan att detta innebär att det slutliga beslutet blir ogiltigt (dom av den 4 mars 2009, Italien/kommissionen, T-424/05, EU:T:2009:49, punkt 69). Även om det i de bestämmelser som reglerar förfarandet på området för statligt stöd inte uttryckligen föreskrivs en möjlighet att anta ett beslut om ändring och utvidgning av ett pågående förfarande, har det dock i rättspraxis medgetts att om kommissionen, efter det att den antagit ett beslut om att inleda ett formellt granskningsförfarande, upptäcker att beslutet grundats på ofullständiga uppgifter eller på en felaktig rättslig kvalificering av dessa uppgifter, så måste den ha möjlighet att anpassa sitt ställningstagande genom att anta ett ändringsbeslut (dom av den 20 september 2011, Regione autonoma della Sardegna m.fl./kommissionen, T-394/08, T-408/08, T-453/08 och T-454/08, REU, EU:T:2011:493, punkterna 69–72). Ett sådant beslut är dock inte motiverat om ramen för granskningen som har definierats i beslutet att inleda det formella granskningsförfarandet inte har ändrats märkbart och om de sak- och rättsfrågor som ligger till grund för kommissionens resonemang i huvudsak förblir desamma.

- 135 Med hänsyn särskilt till artikel 1 i det angripna beslutet, skälen 185–230 i nämnda beslut och de bedömningar som tribunalen kommer att göra nedan vid den gemensamma prövningen av den andra och den tredje grunden, kan det i förevarande fall inte bestridas att uttalandena från juli 2002 och framåt, och i synnerhet uttalandet av den 12 juli 2002, spelade en viktig roll vid kvalificeringen av denna åtgärd som olagligt stöd, trots att de endast beaktades av kommissionen såsom bakgrund till erbjudandet om ett aktieägartillskott som offentliggjordes och anmäldes den 4 december 2002.
- 136 Följaktligen utgör uttalandet av den 12 juli 2002 såsom Republiken Frankrike och FT korrekt har hävdats, utan tvivel en ”relevant sak- och rättsfråga” i den mening som avses i artikel 6.1 i förordning nr 659/1999 och borde av den anledningen ha omnämnts i beslutet att inleda förfarandet.
- 137 Tribunalen konstaterar dock att denna delgrund saknar stöd i de faktiska omständigheterna. I beslutet att inleda förfarandet hänvisas det nämligen kortfattat, men i tillräcklig utsträckning, till uttalandena från juli 2002 och framåt, däribland uttalandet av den 12 juli 2002, och till den roll som de spelade i kommissionens resonemang.
- 138 I punkt 70 i beslutet att inleda förfarandet framför kommissionen det allmänna påståendet att ”ett statligt uttalande om åtaganden kan binda statliga medel, om det är oåterkalleligt och därmed skapar förväntan och [förtroende på] marknaden ..., vilket återspeglas i att FT:s aktier steg och av kreditvärderingsinstitutens positiva reaktion”. I samma punkt kopplar kommissionen mer specifikt samman detta allmänna påstående med fakta i de franska myndigheternas anmälan, vilka avsåg enbart åtgärderna i december 2002, genom att ange att ”[t]illkännagivandet av [den franska] statens åtagande gjorde tillsammans med det skenbara tillhandahållandet av [tillskottet] att kommissionen anser att stödet kan anses ha beviljats även innan ett eventuellt avtal slutits mellan FT och ERAP avseende kreditfaciliteten”.
- 139 Som Republiken Frankrike och FT korrekt har påpekat, består sistnämnda tillkännagivande av tillkännagivandet av den 4 december 2002. Det framgår dock av fotnot 40 i beslutet att inleda förfarandet, till vilken det hänvisas i punkt 70 i nämnda beslut, att kommissionen kunde låta uttalandena från juli 2002 och framåt, och särskilt uttalandet av den 12 juli 2002, omfattas av dess bedömning. Det framhålls nämligen däri att ”marknaden redan i juli 2002 och i synnerhet i september 2002 redan [hade] lugnats av [den franska] statens stöd [till] FT”. På samma sätt ska det påpekas att kommissionen, i fotnot 39 i beslutet att inleda förfarandet, beskriver den förväntan och det förtroendet på marknaden som nämnts ovan i punkt 138, genom att bland annat citera ett uttalande av S & P, enligt vilket ”[s]edan i juli 2002 tror [S & P] att det förväntade stödet från [den franska] staten, som äger 56 % av FT, [sannolikt] påverka[de] koncernens [fortsatt goda kreditvärdighet]”.
- 140 I punkterna 83–85 i beslutet att inleda förfarandet hänvisar dessutom kommissionen, vid sin bedömning av huruvida det föreligger en fördel som FT inte skulle erhållit under normala marknadsvillkor, inte bara till att erbjudandet om ett aktieägartillskott lämnades, utan även till det tillkännagivande som föregick erbjudandet, innan den i fotnot 48 i nämnda beslut anger att ”[r]edan tidigare hade uttalanden från de franska myndigheterna som låtit påskina att de skulle delta i återfinansieringen haft en positiv effekt på marknaden genom att framhålla utsikterna för FT:s kreditbetyg”.
- 141 Av dessa olika konstateranden ska slutsatsen dras att det i beslutet att inleda förfarandet i tillräcklig utsträckning hänvisas till uttalandena från juli 2002 och framåt, däribland uttalandet av den 12 juli 2002, och att nämnda beslut innehåller de väsentliga uppgifter som gör det möjligt att förstå att kommissionen, med avseende på sin bedömning, inte begränsade sig till de åtgärder som hade anmälts till denna institution den 4 december 2002, utan skulle kunna bedöma dessa tillsammans med de händelser som hade föregått dessa åtgärder. I det sistnämnda avseendet erinras det i beslutet att inleda förfarandet tillräckligt klart och precist om den franska statens strategi, vilken från och med juli 2002 bestod i att offentligt tillkännage sitt stöd för FT, i syfte att återfå förtroendet på

marknaderna och säkerställa att FT:s kreditbetyg förblev detsamma. Det framgår således av beslutet att inleda förfarandet att kommissionen avsåg att längre fram granska exakt vilken roll och inverkan som den franska regeringens tidigare uttalanden och tillkännagivanden hade haft.

- 142 Tribunalen anser följaktligen att beslutet att inleda förfarandet gjorde det möjligt för Republiken Frankrike och FT att få tillräcklig kännedom om den relevanta ramen för granskningen och om kommissionens skäl att bedöma att de ifrågavarande åtgärderna kunde utgöra stöd som är oförenligt med den gemensamma marknaden och på ett ändamålsenligt sätt lämna sina synpunkter under det formella granskningsförfarandet.
- 143 Såsom kommer att anges mer i detalj nedan vid prövningen av denna grundens andra del, har frågan om de juridiska och ekonomiska konsekvenserna av uttalandena från juli 2002 och framåt i vilket fall som helst diskuterats ingående under det formella granskningsförfarandet och både Republiken Frankrike och FT har konkret och utförligt kunnat göra gällande sin ståndpunkt i frågan. Även om det skulle anses att det i beslutet att inleda förfarandet inte i tillräcklig utsträckning hänvisades till uttalandet av den 12 juli 2002 och att kommissionen rättsstridigt underlät att anta ett beslut om ändring och utvidgning av det formella granskningsförfarandet, ska följaktligen slutsatsen dras att parternas rätt att yttra sig och delta i förfarandet har iakttagits.
- 144 Talan kan följaktligen inte vinna bifall såvitt avser den första grundens första del som har åberopats av Republiken Frankrike och FT.

Åsidosättande av rätten till försvar

– Parternas argument

- 145 Republiken Frankrike och FT har gjort gällande att kommissionen åsidosatte deras rätt till försvar, genom att den inte en enda gång under det administrativa förfarandet gav dem möjlighet att på ett ändamålsenligt sätt framföra deras ståndpunkt beträffande det nyskapande synsätt som hade föranlett kommissionen att dra slutsatsen att det förelåg ett statligt stöd i detta fall och som bestod i att den grundade sig på uttalandet av den 12 juli 2002 för att kvalificera de åtgärder som anmälades i december 2002 som stöd. Det var nämligen först i det angripna beslutet som kommissionen för första gången hänvisade till detta synsätt. De kunde således inte kommentera de juridiska och ekonomiska konsekvenserna av uttalandet i juli 2002 för kvalificeringen av erbjudandet om ett aktieägartillskott med hänsyn till bestämmelserna om statligt stöd före antagandet av nämnda beslut.
- 146 Republiken Frankrike anser att kommissionen inte kan anföra som argument att de franska myndigheterna kunde uttala sig om synpunkterna från berörd tredje man och om rapporterna av den 22 mars och den 28 april 2004, vilka till stor del avsåg den rättsliga karaktären hos uttalandet av den 12 juli 2002 och dess verkningar på marknaden, för att dra slutsatsen att dess rätt till försvar hade iakttagits fullt ut, eftersom påståendena av berörd tredje man och experter endast är bindande för dem själva. På samma sätt har Republiken Frankrike och FT påpekat att de yttranden som de avgav under det administrativa förfarandet avseende synpunkterna från berörd tredje man och dessa två rapporter endast syftade till att bestrida ståndpunkten att nämnda uttalande i sig utgjorde statligt stöd.
- 147 Vidare har Republiken Frankrike på nytt hävdats att kommissionen borde ha utvidgat det formella granskningsförfarandet så att det omfattade uttalandet av den 12 juli 2002. Kommissionen borde åtminstone ha skickat en skrivelse till de franska myndigheterna för att informera dem om det nyskapande synsätt som var aktuellt och anmoda dem att inkomma med synpunkter i det avseendet.
- 148 Slutligen har Republiken Frankrike och FT hävdats att om de hade getts möjlighet att på ett ändamålsenligt sätt framföra sin ståndpunkt avseende uttalandet av den 12 juli 2002 och kommissionens nyskapande synsätt, borde kommissionen ha beaktat detta i det angripna beslutet,

vilket säkerligen skulle ha haft ett annat innehåll. Det framgår nämligen av skäl 263 i det angripna beslutet att kommissionen skulle ha dragit slutsatsen att det inte förelåg något statligt stöd om den inte hade kunnat beakta detta uttalande vid bedömningen av de anmälda åtgärderna.

149 Kommissionen anser att Republiken Frankrikes och FT:s argument inte kan godtas.

– Tribunalens bedömning

150 Att rätten till försvar ska iakttas i alla förfaranden som inleds mot en person, och som kan leda till en rättsakt som går denna emot, är enligt fast rättspraxis en grundläggande princip i unionsrätten och ska säkerställas även när det saknas särskilda regler (dom av den 10 juli 1986, Belgien/kommissionen, 234/84, REG, EU:C:1986:302, punkt 27, och dom av den 30 mars 2000, Kish Glass/kommissionen, T-65/96, REG, EU:T:2000:93, punkt 32).

151 Det ska först undersökas huruvida Republiken Frankrikes rätt till försvar åsidosattes.

152 Enligt fast rättspraxis kräver iakttagandet av rätten till försvar vid ett formellt granskningsförfarande enligt artikel 88.2 EG att den berörda medlemsstaten bereds tillfälle att på ett lämpligt sätt redogöra för sin ståndpunkt vad gäller riktigheten och relevansen i anförda omständigheter och förhållanden och vad gäller de handlingar som kommissionen erhållit till stöd för sitt påstående om att unionsrätten har överträtts samt vad gäller de synpunkter som har framförts av berörd tredje part enligt artikel 88.2 EG. Om medlemsstaten inte har getts tillfälle att yttra sig över dessa synpunkter kan kommissionen inte lägga dem till grund för sitt beslut rörande denna medlemsstat (se dom av den 15 november 2011, kommissionen och Spanien/Government of Gibraltar och Förenade kungariket, C-106/09 P och C-107/09 P, REU, EU:C:2011:732, punkt 165 och där angiven rättspraxis).

153 Det framgår av handlingarna i målet att Republiken Frankrike utförligt redogjorde för sin ståndpunkt vad gäller riktigheten och relevansen i anförda omständigheter och förhållanden och vad gäller de synpunkter som hade framförts av berörd tredje part, vilket gör att de skyldigheter som följer av den rättspraxis som angetts ovan i punkt 152 har iakttagits fullt ut.

154 Vad särskilt avser uttalandet av den 12 juli 2002 konstaterar tribunalen, förutom den omständigheten att det i tillräcklig utsträckning hänvisades till detta uttalande i beslutet att inleda förfarandet (se punkterna 130–142 ovan), att Republiken Frankrike mottog och i stor utsträckning kommenterade, i en skrivelse av den 10 juni 2004, rapporterna av den 22 mars och den 28 april 2004 från kommissionens externa konsulter, vilka i enlighet med det uppdrag som kommissionen hade gett dem just avsåg den rättsliga karaktären hos uttalandena från juli 2002 och framåt, och i synnerhet uttalandet av den 12 juli 2002, och deras verkningar på marknaden.

155 Tidigare hade Republiken Frankrike redan kommenterat, i en skrivelse av den 29 juli 2003, bland annat bolagen Bouygues synpunkter av den 11 april 2003, vilka också innehöll långa redogörelser för de juridiska och ekonomiska konsekvenserna av uttalandena från juli 2002 och framåt, däribland uttalandet av den 12 juli 2002.

156 Såsom Republiken Frankrike bekräftade som svar på en fråga av tribunalen vid förhandlingen den 24 september 2014, uttalade sig även Republiken Frankrike om konsekvenserna av uttalandena från juli 2002 och framåt vid två möten med kommissionen som ägde rum den 16 och den 23 juni 2004.

- 157 Vidare kan Republiken Frankrike inte med framgång anföra som argument att den centrala teori som förespråkades i rapporten av den 28 april 2004 och i vissa berörda parter synpunkter var att uttalandet av den 12 juli 2002 i sig utgjorde ett statligt stöd. Denna omständighet bekräftar i själva verket endast att frågan om de juridiska och ekonomiska konsekvenserna av detta uttalande diskuterades och att kommissionen avsåg att klargöra denna fråga.
- 158 På samma sätt kan Republiken Frankrike inte heller anföra som argument att kommissionen inte var bunden av de berörda parternas synpunkter eller av slutsatserna i dess egna expertutlåtanden. Även om dessa uppgifter faktiskt inte är bindande för kommissionen, är det likväl så, att kommissionen är skyldig, med hänsyn till intresset av en korrekt tillämpning av de grundläggande bestämmelserna om statligt stöd i fördraget, att göra en granskning av dessa (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 april 1998, kommissionen/Sytraval och Brink's France, C-367/95 P, REG, EU:C:1998:154, punkt 62). Det viktiga är att de juridiska och ekonomiska konsekvenserna av uttalandena från juli 2002 och framåt diskuterades under det administrativa förfarandet, vilket skedde i detta fall.
- 159 Tribunalen kan inte heller godta Republiken Frankrikes argument avseende den påstått nyskapande karaktären på det synsätt som kommissionen använde sig av i förevarande fall för att dra slutsatsen att det förelåg ett olagligt statligt stöd. Kommissionen kan nämligen inte vara skyldig att inför den berörda medlemsstaten eller andra berörda parter lägga fram den rättsliga bedömning som den avser att anta i sitt slutliga beslut, innan den antar detta beslut, oavsett hur nyskapande denna bedömning kan vara. Enligt rättspraxis framgår det inte av någon bestämmelse om statligt stöd eller av rättspraxis att kommissionen skulle vara skyldig att låta mottagaren av stödet yttra sig över den rättsliga bedömning som kommissionen gör av den ifrågasatta åtgärden eller att underrätta den berörda medlemsstaten – och än mindre stödmottagaren – om sitt ställningstagande innan den fattar sitt beslut när berörda parter och medlemsstaten har beretts tillfälle att yttra sig (se dom av den 8 juli 2004, Technische Glaswerke Ilmenau/kommissionen, T-198/01, REG, EU:T:2004:222, punkt 198 och där angiven rättspraxis).
- 160 Härav följer att Republiken Frankrike saknar grund för sitt påstående att dess rätt till försvar åsidosattes.
- 161 Vad därefter beträffar FT, ska det erinras om att det administrativa förfarandet i fråga om statligt stöd endast inleds gentemot den berörda medlemsstaten. Det är endast den berörda medlemsstaten som – i egenskap av mottagare av det angripna beslutet – kan göra gällande en rätt till försvar (se dom av den 1 juli 2009, Operator ARP/kommissionen, T-291/06, REG, EU:T:2009:235, punkt 35 och där angiven rättspraxis). De stödmottagande företagen anses endast vara berörda parter i detta förfarande, i den mening som avses i artikel 88.2 EG (dom av den 16 december 1999, Acciaierie di Bolzano/kommissionen, T-158/96, REG, EU:T:1999:335, punkt 42). Rättspraxis tillskriver huvudsakligen berörda parter rollen som informationskälla för kommissionen i det administrativa förfarandet enligt denna bestämmelse. Av detta följer att berörda parter bara har rätt att delta i det administrativa förfarandet på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, och inte alls kan göra gällande samma rätt till försvar som tillerkänns de personer mot vilka ett förfarande har inletts (dom av den 25 juni 1998, British Airways m.fl./kommissionen, T-371/94 och T-394/94, REG, EU:T:1998:140, punkterna 59 och 60, och dom av den 6 mars 2003, Westdeutsche Landesbank Girozentrale och Land Nordrhein-Westfalen/kommissionen, T-228/99 och T-233/99, REG, EU:T:2003:57, punkt 125).
- 162 Det har dessutom slagits fast att rätten för berörda parter till information inte utgör mer än en rätt att höras av kommissionen. I synnerhet föreligger det inte någon generell rätt att uttala sig i alla tänkbara huvudfrågor som tas upp under det formella granskningsförfarandet (se dom av den 30 november 2009, Frankrike/kommissionen, T-427/04 och T-17/05, REG, EU:T:2009:474, punkt 149 och där angiven rättspraxis).

- 163 I förevarande fall konstaterar tribunalen att FT:s processuella rättigheter i egenskap av berörd part har iakttagits fullt ut. Kommissionen underrättade samtliga berörda parter, däribland FT, om att ett förfarande hade inletts med avseende på de aktuella stödåtgärderna genom att i *Europeiska unionens officiella tidning* den 12 mars 2003 offentliggöra en anmodan om att avge yttrande enligt artikel 88.2 EG, beslutet att inleda förfarandet och en sammanfattning av detta beslut. I detta beslut redogjorde kommissionen tydligt för de skäl på grundval av vilka den preliminärt drog slutsatsen att de aktuella åtgärderna utgjorde statligt stöd (skälen 68–71, 81–106 och 109–115 i beslutet att inleda förfarandet) och bedömde huruvida detta stöd eventuellt var förenligt med den gemensamma marknaden (skälen 121–132 i beslutet att inleda förfarandet). FT har för övrigt uttryckligen medgett i sina inlagor att det fick tillfälle att på ett lämpligt sätt redogöra för sin ståndpunkt avseende de olika omständigheter och anmärkningar som kommissionen åberopade i nämnda beslut.
- 164 Det framgår dessutom av övervägandena i punkterna 130–142 ovan att det i beslutet att inleda förfarandet i tillräcklig utsträckning hänvisades till uttalandet av den 12 juli 2002 och att kommissionen inte var skyldig, med anledning av berörda parter processuella rättigheter, att anta ett beslut om att utvidga förfarandet eller att under det formella granskningsförfarandet mer i detalj redogöra för sin rättsliga bedömning av nämnda uttalande.
- 165 Även om de argument som FT har åberopat till stöd för denna delgrund prövas mot bakgrund av rätten till försvar i egentlig mening, ska det hursomhelst konstateras att denna rätt inte åsidosattes i förevarande fall.
- 166 Det framgår nämligen av handlingarna i målet att kommissionen översände rapporterna av den 22 mars och den 28 april 2004 till FT, trots att den inte hade någon skyldighet att göra det, och att FT utförligt kommenterade dessa i flera juridiska och ekonomiska studier som ingavs under det formella granskningsförfarandet och som syftade till att visa att uttalandena från juli 2002 och framåt inte var sådana att de kunde utgöra statligt stöd. Det framgår även av handlingarna i målet att FT översände en rapport till kommissionen den 12 januari 2004, vilken hade upprättats av en av bolagets juridiska experter på grundval av bland annat synpunkter från berörda parter. I övrigt hänvisar tribunalen till de överväganden som anges i punkterna 157–159 ovan, vilka även gäller för FT.
- 167 Mot bakgrund av det ovan anförda kan talan inte bifallas såvitt avser den första grundens andra del. Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser någon del av den första grunden.

Den andra och den tredje grunden: Felaktig rättstillämpning och uppenbart oriktig bedömning vad beträffar tillämpningen av kriteriet avseende en rationell privat investerare

Parternas argument

- 168 Inom ramen för sin andra grund har Republiken Frankrike och FT bland annat hävdat att kommissionen gjorde en felaktig tillämpning av kriteriet avseende en rationell privat investerare.
- 169 Republiken Frankrike och FT har kritiserat kommissionen för att den tillämpade detta kriterium på uttalandena från juli 2002 och framåt – och framför allt på uttalandet av den 12 juli 2002 – trots att dessa uttalanden inte kunde kvalificeras som statligt stöd, eftersom de inte innebar ett oåterkalleligt åtagande att ta statliga medel i anspråk. De har tillbakavisat kommissionens resonemang om att dessa uttalanden och åtgärderna i december 2002 är en del av en fortlöpande undsättningsprocess med avseende på FT, genom att göra gällande att ingen av ”händelserna”, sedd för sig, under denna process kan kvalificeras som statligt stöd och att nämnda process inte har som utgångspunkt något rättsligt åtagande från statens sida. De har tillagt att detta resonemang paradoxalt nog leder till att en medlemsstat fråntas möjligheten att med omsorg och försiktighet utöva sin plikt som rationell

investerare, genom att försäkra sig om att samtliga relevanta villkor är uppfyllda innan något åtagande görs. Slutligen skiljer sig inte yttrandena i uttalandet av den 12 juli 2002 från de yttranden som en privat aktieägare skulle ha gjort under liknande förhållanden.

- 170 Vidare har Republiken Frankrike och FT gjort gällande att kommissionen inte kunde tillämpa kriteriet avseende en rationell privat investerare på två olika händelser, såsom uttalandena från juli 2002 och framåt och åtgärderna i december 2002, vilka inte utgjorde ett enda ingripande. Tillkännagivandet av den 4 december 2002 och erbjudandet om ett aktieägartillskott var de statliga ingripanden med avseende på vilka domstolen, i domen i målet om överklagande, drog slutsatsen att det inte utan vidare kunde uteslutas att de kunde betraktas som ett enda ingripande. Domstolen slog således inte fast att uttalandena från juli 2002 och framåt och åtgärderna i december 2002 utgjorde ett enda ingripande. De kriterier som domstolen uppställde i punkterna 103 och 104 i domen i målet om överklagande, för att fastställa de fall då de på varandra följande ingripandena uppvisar ett så nära samband att det är omöjligt att skilja dem åt, var hursomhelst uppenbarligen inte uppfyllda i förevarande fall.
- 171 Republiken Frankrike och FT har även anfört att kommissionen gjorde en felaktig tillämpning av kriteriet avseende en rationell privat investerare, genom att slå fast att åtgärderna i december 2002 inte skulle bedömas vid det datum då de hade vidtagits, utan utifrån situationen som förelåg före juli 2002, för övrigt utan att beakta de händelser som inträffade mellan dessa två datum. De har bestritt kommissionens påstående att situationen i december 2002 hade "påverkats" av uttalandet av den 12 juli 2002 och således inte längre motsvarade normala marknadsvillkor. De har tillagt att ett sådant synsätt som det som tillämpades av kommissionen i förevarande fall uppenbart strider mot rättssäkerhetsprincipen, eftersom det utsätter medlemsstaterna och de berörda företagen för en subjektiv, osäker och godtycklig tolkning av begreppet statligt stöd.
- 172 Inom ramen för sin tredje grund har Republiken Frankrike och FT gjort gällande att kommissionen gjorde sig skyldig till en uppenbart oriktig bedömning vid tillämpningen av kriteriet avseende en rationell privat investerare.
- 173 Republiken Frankrike har i det avseendet huvudsakligen kritiserat kommissionen för att den fann att marknaderna kunde uppfatta uttalandena från juli 2002 och framåt som ett åtagande från den franska statens sida. Republiken Frankrike har hävdatt att vid den tidpunkt då uttalandet av den 12 juli 2002 gjordes, hade den franska staten ännu inte beslutat om de åtgärder som skulle komma att vidtas gentemot FT, och det hade framför allt inte fattats något investeringsbeslut som kunde kvalificeras som ett bindande åtagande från den franska statens sida. Kommissionens resonemang strider för övrigt mot de mycket allmänna och oprecisa yttrandena av ekonomiministern som återgavs i detta uttalande, av vilka det framgår att ett eventuellt statligt ingripande skulle ske på marknadsvillkor och endast om det konstaterades att företaget hade ekonomiska svårigheter, vilket inte var fallet vid denna tidpunkt. De kontakter som den franska regeringen hade med kreditvärderingsinstitutet i juli 2002 var långt ifrån ovanliga eller exceptionella, utan visar det ansvar som åligger en majoritetsägare, vars rationella beteende bland annat förutsätter att den regelbundet och noggrant följer kreditvärderingen av sina företag.
- 174 FT har hävdatt att kommissionen gjorde en uppenbart oriktig bedömning när den fann att uttalandena från juli 2002 och framåt inte skulle ha kunnat göras av en jämförbar investerare som befann sig i samma situation som den franska staten. Bolaget har hävdatt att den franska staten, genom uttalandet av den 12 juli 2002, endast försökte att påverka marknadernas reaktion genom sitt rykte som en solvent och tillförlitlig borgenär och galdenär. Den franska staten utnyttjade de särskilda regler som reglerar finansmarknaderna i syfte att stabilisera FT:s ekonomiska ställning, vilket en privat aktieägare skulle ha kunnat göra i en jämförbar situation. Det framgår klart av detta uttalande att den franska staten ännu inte hade beslutat att ingripa på ett bindande och oåterkalleligt sätt. Även uttalandena av den 13 september och den 2 oktober 2002 var lika allmänna och otydliga. FT har bland annat tillagt

att redan vid offentliggörandet av FT:s halvårsbokslut den 12 september 2002, av vilket det framgick att rörelseresultatet var goda, men att ekonomin var i obalans, vidtog den franska staten lämpliga åtgärder.

- 175 FT har även hävdats att kommissionen inte visade att uttalandet av den 12 juli 2002 hade haft en påverkan på situationen på marknaderna, vilken kvarstod ända till december 2002.
- 176 Vad beträffar den andra grunden har kommissionen först kritiserat Republiken Frankrike och FT för att ha gjort en statisk och "fotografisk" tolkning av den aktuella åtgärden och en snäv, ofullständig och felaktig tolkning av det angripna beslutet. Det är emellertid inte möjligt att dela upp bedömningen av de händelser som inträffade före erbjudandet om ett aktieägartillskott. Kommissionen har angett att den, i skälen 187 och 222 och de följande skälen i det angripna beslutet, för övrigt förklarade varför den var tvungen att bedöma uttalandena från juli 2002 och framåt och erbjudandet om ett aktieägartillskott som en helhet. Kommissionen har hävdats att det med hänsyn till den materiella och ekonomiska kopplingen mellan uttalandet av den 12 juli 2002 och erbjudandet om ett aktieägartillskott var nödvändigt att göra en helhetsbedömning av den franska statens beteende från och med juli 2002. Kommissionen har tillagt att de franska myndigheternas strategi ingick i en fortlöpande undsättningsprocess med avseende på FT och begränsade sig inte till händelserna i december 2002.
- 177 En rad viktiga händelser, vilka det redogörs för i skälen 36–56 i det angripna beslutet, visar i förevarande fall tydligt att Republiken Frankrike avsåg att stödja FT för att undvika att dess kreditvärdering sänktes ytterligare. Finansmarknaderna ställde sig inte frågan huruvida uttalandena från juli 2002 och framåt var bindande eller inte, eller huruvida de gav uttryck för ett oåterkalleligt åtagande. Det är snarare den franska staten som gett intryck av att åtagandet att stödja FT var bindande och det är det som var avgörande för såväl kreditvärderingsinstitutens som marknadernas uppfattning, med hänsyn till att FT:s aktiekurs ökade efter uttalandet av den 12 juli 2002. Frågan huruvida uttalandena från juli 2002 och framåt utgjorde stöd eller inte är följaktligen inte längre relevant, eftersom det – vid den tidpunkt då dessa uttalanden konkretiserades i december 2002 i form av erbjudandet om ett aktieägartillskott – hade fastställts dels att åtagandet nu var oåterkalleligt, dels att det inte var förenligt med kriteriet avseende en rationell privat investerare, med hänsyn till att det inte ägde rum under normala marknadsekonomiska villkor.
- 178 Enligt kommissionen skulle en privat investerare inte ha gjort sådana uttalanden som de franska myndigheterna gjorde från juli 2002 och framåt. Med hänsyn till att FT:s ekonomiska situation var i stor obalans år 2002, och med hänsyn till den omständigheten att ledningens skuldsaneringsplan i mars 2002 ansågs vara orealistisk, den omständigheten att FT hade förlorat marknadernas förtroende, den omständigheten att det vid denna tidpunkt inte hade vidtagits någon åtgärd för att förbättra företagets förvaltning eller resultat och inte heller hade gjorts någon ingående revision och den omständigheten att den franska regeringen, enligt sin egen utsaga, inte hade någon klar uppfattning om vilken lösning som skulle väljas för att lösa FT:s kris, skulle en rationell privat investerare ha varit mer försiktig i sina uttalanden för att lugna marknaderna. Kommissionen har erinrat om att den i förevarande fall ansåg att den inte hade tillräcklig information för att tveklöst bevisa att uttalandena från juli 2002 och framåt utgjorde ett oåterkalleligt åtagande att ta statliga medel i anspråk, och att de följaktligen utgjorde stöd i den mening som avses i artikel 87 EG. Kommissionen hade emellertid rätt att undersöka huruvida en rationell privat investerare hade tagit samma risk under sådana omständigheter som dem som rådde i juli 2002, en risk som dels bestod i en ekonomisk risk som har samband med huruvida uttalandena uppfattas som trovärdiga på marknaden, dels en rättslig risk, eftersom uttalandena hade kunnat uppfattas som bindande i flera nationella rättsordningar. Av detta drog kommissionen slutsatsen att från och med juli 2002 var det inte möjligt att jämföra en offentlig investerares beteende med en privat investerares beteende under normala marknadsekonomiska villkor, eftersom det inte hade varit möjligt för en privat investerare att påverka marknaden på det sätt som de franska myndigheterna gjorde genom uttalandena från juli 2002 och framåt. Kommissionen kom till följd av detta fram till att det var fel att tillämpa kriteriet avseende

en rationell privat investerare endast på den situation som förelåg i december 2002, eftersom det vid denna tidpunkt inte längre var möjligt att bedöma FT:s ställning mot bakgrund av normala marknadsekonomiska villkor.

- 179 Kommissionen har tillbakavisat påståendet att dess ståndpunkt hindrar medlemsstaterna från att bete sig som rationella investerare. Kommissionen jämförde endast den franska statens beteende med en privat aktörs beteende under den process som fick staten att konkretisera sitt stöd i form av ett erbjudande om aktieägartillskott, eftersom detta erbjudande endast utgör ett konkretiserande av dess principiella beslut att stödja FT genom de lämpliga åtgärder som tillkännagavs genom uttalandena från juli 2002 och framåt. Det offentliga tillkännagivandet av detta tydliga och kategoriska åtagande gentemot marknaden medförde emellertid ekonomiska risker som en privat investerare inte hade tagit med sådan oförsiktighet, åtminstone inte utan att först ha fått fullständig information om FT:s ekonomiska ställning. De franska myndigheterna medgav själva under det administrativa förfarandet att den 12 juli 2002 hade de varken fullständig kännedom om FT:s ställning eller om de medel med hjälp av vilka de kunde åtgärda den. En rationell aktieägare hade i en sådan situation undvikit att göra uttalanden som skulle ha kunnat leda till att den ingick ett åtagande, även ett framtida sådant, som kunde innebära att den äventyrade sin egen ekonomiska ställning på marknaderna.
- 180 Vidare har kommissionen hävdat att den inte begick något fel genom att anse att uttalandena från juli 2002 och framåt och erbjudandet om ett aktieägartillskott, vilket offentliggjordes och anmälades den 4 december 2002, skulle bedömas gemensamt mot bakgrund av artikel 87.1 EG. Kommissionen har hävdat att de kriterier som domstolen uppställde i punkterna 103 och 104 i domen i målet om överklagande är uppfyllda i förevarande fall och att det på ett uppenbart sätt framgår av redogörelsen för de faktiska omständigheterna i punkterna 3–19 i denna dom att det finns nära och oupplösliga samband mellan dessa uttalanden och detta erbjudande. I det avseendet har kommissionen hävdat, för det första, att de aktuella statliga ingripandena låg nära varandra i tiden och att samtliga ingick i en övergripande strategi för att undsätta FT, för det andra, att dessa olika ingripanden endast hade till syfte att förhindra att FT skulle drabbas av en allvarlig likviditetskris år 2003 och, för det tredje, att FT:s situation inte ändrades väsentligt mellan juli och december 2002.
- 181 Kommissionen har dessutom bestritt Republiken Frankrikes och FT:s argument att den inte kunde utgå från de förhållanden som förelåg i juli 2002 vid tillämpningen av kriteriet avseende en rationell privat investerare på åtgärderna i december 2002. Kommissionen har tillbakavisat deras påstående att den endast beaktade situationen i juli 2002, och således bortsåg från de åtgärder som vidtogs mellan detta datum och december 2002. Enligt kommissionen hade alla åtgärder som de franska myndigheterna vidtog efter juli 2002 vidtagits i ett sammanhang som hade ”påverkats” av uttalandet av den 12 juli 2002. Banksyndikatet kunde sammankallas i september 2002 endast på grund av att FT hade kunnat behålla sin kreditvärdering tack vare detta uttalande. Kommissionen har upprepat att erbjudandet om ett aktieägartillskott endast utgör ett konkretiserande av det principiella beslutet att stödja FT, vilket offentligt tillkännagavs i juli 2002. Eftersom kriteriet avseende en rationell privat investerare hade tillämpats vid tidpunkten för detta konkretiserande, kan det inte med framgång göras gällande att kommissionen åsidosatte rättssäkerhetsprincipen.
- 182 Beträffande den tredje grunden, har kommissionen först gjort gällande att den franska statens beslut att stödja FT ”i princip [var] tydligt” redan den 12 juli 2002, även om det vid denna tidpunkt ännu inte hade uppställts några närmare villkor för dess åtagande. Uttalandet av den 12 juli 2002 var att ses ”som ett trovärdigt åtagande från statens sida om att stödja FT” och uppfattades så på marknaderna. Vid en tolkning av uttalandets ordalydelse och sammanhang framgår att åtagandet var klart och att det därtill återupprepades. Detta bekräftas av den omständigheten att de franska myndigheterna direkt kontaktade de största marknadsaktörerna för att de skulle förmedla budskapet till investerarna. Kommissionen har tillagt att den visade att marknadens reaktion och finansanalytikernas kommentarer bekräftade att denna uppfattning rådde på marknaden.

- 183 Enligt kommissionen påverkar den omständigheten att den franska staten kvalificerade sitt beteende som rationellt inte att dess åtagande var ovillkorligt. På samma sätt kan inte den omständigheten att det nämndes att FT eventuellt kunde komma att få ekonomiska problem tolkas som ett suspensivt villkor eller ett villkor som medför att åtagandet upphävs. Det finns nämligen inte någon omständighet som styrker att marknaden hade uppfattat det som att det förelåg något sådant villkor. Om ekonomiministern hade velat villkora sitt åtagande med att det skulle vara förenligt med unionsrätten skulle ministern ha gjort ett uttryckligt förbehåll om att alla senare ingripanden skulle anmälas till kommissionen och inte skulle genomföras förrän de godkänns av kommissionen.
- 184 Vidare har kommissionen, för att bemöta FT:s argument, bland annat gjort gällande att domstolen, i punkterna 4, 6, 10, 15 och 133 i domen i målet om överklagande, bekräftade kommissionens bedömning att uttalandet av den 12 juli 2002 hade haft en viss inverkan på situationen på marknaderna, eftersom FT behöll sin höga kreditvärdighet enbart "[på grund] av vad den franska staten hade anfört". Kommissionen har hävdats att om detta uttalande hade en sådan inverkan, var det med nödvändighet på grund av att marknaden ansåg att det gav uttryck för ett trovärdigt åtagande från statens sida. Den har tillagt att det framgår av FT:s egna argument att den franska staten förväntade sig att uttalandena från juli 2002 och framåt skulle ha verkningar på marknaden och att dessa verkningar var avgörande för framläggandet av erbjudandet om ett aktieägartillskott.

Tribunalens bedömning

– Relevant rättspraxis

- 185 Enligt artikel 87.1 EG är, om inte annat föreskrivs i fördragen, stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den gemensamma marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna.
- 186 Enligt fast rättspraxis måste samtliga villkor i artikel 87.1 EG vara uppfyllda för att en åtgärd ska anses utgöra stöd (se dom av den 2 september 2010, kommission/Deutsche Post, C-399/08 P, REU, EU:C:2010:481, punkt 38 och där angiven rättspraxis).
- 187 För att en nationell åtgärd ska anses utgöra statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG måste det således för det första röra sig om en statlig åtgärd eller en åtgärd som vidtas med hjälp av statliga medel. För det andra måste denna åtgärd kunna påverka handeln mellan medlemsstaterna. För det tredje ska mottagaren av stödet gynnas av åtgärden. För det fjärde ska åtgärden snedvrida eller hota att snedvrida konkurrensen (se dom kommissionen/Deutsche Post, punkt 186 ovan, EU:C:2010:481, punkt 39 och där angiven rättspraxis).
- 188 Vad beträffar det första av dessa villkor, framgår det av rättspraxis att endast fördelar som ges direkt eller indirekt med hjälp av statliga medel eller utgör en extra kostnad för staten ska betraktas som stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG. Det framgår nämligen redan av ordalydelsen i denna bestämmelse samt förfarandereglererna i artikel 88 EG att fördelar som ges med hjälp av annat än statliga medel inte omfattas av de ifrågavarande bestämmelsernas tillämpningsområde (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 mars 1993, Sloman Neptun, C-72/91 och C-73/91, REG, EU:C:1993:97, punkt 19, dom av den 1 december 1998, Ecotrade, C-200/97, REG, EU:C:1998:579, punkt 35, och dom av den 13 mars 2001, PreussenElektra, C-379/98, REG, EU:C:2001:160, punkt 58).
- 189 Det följer även av rättspraxis att det inte alltid är nödvändigt att fastställa att en överföring av statliga medel har ägt rum för att en fördel som har getts till ett eller flera företag ska anses vara statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 mars 1994,

Banco Exterior de España, C-387/92, REG, EU:C:1994:100, punkt 14, dom av den 19 maj 1999, Italien/kommissionen, C-6/97, REG, EU:C:1999:251, punkt 16, och dom av den 16 maj 2002, Frankrike/kommissionen, C-482/99, REG EU:C:2002:294, punkt 36).

- 190 Beträffande villkoret att den aktuella åtgärden ska anses innebära en fördel för mottagaren, ska det erinras om att det följer av fast rättspraxis att åtgärder som, oavsett form, direkt eller indirekt kan gynna företag, liksom åtgärder som kan anses ge det mottagande företaget ekonomiska fördelar som det inte skulle ha erhållit enligt normala marknadsmässiga villkor, anses utgöra statligt stöd (se dom kommissionen/Deutsche Post, punkt 186 ovan, EU:C:2010:481, punkt 40 och där angiven rättspraxis).
- 191 Såsom statligt stöd betraktas bland annat ingripanden som på olika sätt minskar de kostnader som normalt belastar ett företags budget och som därigenom, utan att det är fråga om subventioner i strikt bemärkelse, är av samma beskaffenhet och har identiska effekter som dessa (se, för ett liknande resonemang, dom Banco Exterior de España, punkt 189 ovan, EU:C:1994:100, punkt 13, och dom av den 19 september 2000, Tyskland/kommissionen, C-156/98, REG, EU:C:2000:467, punkt 25).
- 192 Vidare framgår det av fast rättspraxis att offentliga myndigheters åtgärder avseende ett företags kapital, oavsett form, kan utgöra statligt stöd i den mening som avses i artikel 87 EG när villkoren i denna artikel är uppfyllda (se dom av den 14 september 1994, Spanien/kommissionen, C-278/92–C-280/92, REG, EU:C:1994:325, punkt 20 och där angiven rättspraxis, och dom av den 8 maj 2003, Italien och SIM 2 Multimedia/kommissionen, C-399/00 och C-328/99, REG, EU:C:2003:252, punkt 36 och där angiven rättspraxis).
- 193 Enligt fast rättspraxis följer det dessutom av principen om likabehandling av privata och offentliga företag att kapital som staten direkt eller indirekt ställer till ett företags förfogande under omständigheter som motsvarar normala marknadsvillkor inte kan betecknas som statligt stöd (se dom Italien och SIM 2 Multimedia/kommissionen, punkt 192 ovan, EU:C:2003:252, punkt 37 och där angiven rättspraxis). De villkor som en åtgärd ska uppfylla för att kunna anses vara ett ”stöd” i den mening som avses i artikel 87 EG är således inte uppfyllda om det mottagande offentliga företaget kunde få samma fördel som den som företaget fått genom statliga medel under förhållanden som motsvarar normala marknadsvillkor, varvid denna bedömning, beträffande offentliga företag, i princip ska ske med tillämpning av kriteriet om en rationell privat investerare (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 juni 2012, kommissionen/EDF m.fl., C-124/10 P, REU, EU:C:2012:318, punkt 78 och där angiven rättspraxis).
- 194 Enligt rättspraxis ska det göras åtskillnad mellan, å ena sidan, statens roll som aktieägare i ett företag och, å andra sidan, statens roll då den ägnar sig åt myndighetsutövning. Frågan huruvida kriteriet avseende en rationell privat investerare är tillämpligt beror i slutändan på om den berörda medlemsstaten har beviljat en ekonomisk fördel till ett företag i sin egenskap av aktieägare, och inte i sin egenskap av myndighetsutövare (se, för ett liknande resonemang, dom kommissionen/EDF m.fl., punkt 193 ovan, EU:C:2012:318, punkterna 80 och 81).
- 195 Det ska följaktligen bedömas huruvida en privat investerare av jämförbar storlek som de organ som handhar den offentliga sektorn under motsvarande omständigheter skulle ha kunnat förmås att genomföra ett kapitaltillskott av samma storlek, med hänsyn till bland annat tillgänglig information och den förutsebara utvecklingen vid den tidpunkt då kapitaltillskottet genomfördes (se dom Italien och SIM 2 Multimedia/kommissionen, punkt 192 ovan, EU:C:2003:252, punkt 38 och där angiven rättspraxis).
- 196 Vid denna analys ska det bedömas huruvida en privat investerare som befinner sig i en situation som ligger så nära som möjligt den situation som den berörda medlemsstaten befinner sig i skulle ha vidtagit samma åtgärd under normala marknadsvillkor, varvid det endast är de förmåner och

skyldigheter som staten har i egenskap av aktieägare som ska beaktas, och inte de förmåner och skyldigheter som staten har i egenskap av offentlig myndighet (dom kommissionen/EDF m.fl., punkt 193 ovan, EU:C:2012:318, punkt 79).

– Kommissionens resonemang i det angripna beslutet

- 197 Efter att ha erinrat om dessa principer, ska tribunalen kortfattat beskriva det resonemang som kommissionen förde i det angripna beslutet, för att i skäl 230 i beslutet dra slutsatsen att kriteriet avseende en rationell privat investerare inte var uppfyllt i förevarande fall.
- 198 Kommissionen har utgått från antagandet att de franska myndigheterna redan i juli 2002 fattade det principiella beslutet att stödja FT, genom uttalandet av den 12 juli 2002, vars innehåll bekräftades och preciserades genom uttalandena av den 13 september och den 2 oktober 2002. Erbjudandet om ett aktieägartillskott, vilket offentliggjordes och anmäldes den 4 december 2002, utgör endast ett ”konkret uttryck” för (eller en ”konkretisering” av) detta principiella beslut. Kommissionen anser följaktligen att den inte kunde bedöma detta erbjudande utan att beakta uttalandena från juli 2002 och framåt, men att den skulle göra en helhetsbedömning i det avseendet (se, bland annat, skälen 185–187, 202–207, 213, 222–224 och 226 i det angripna beslutet).
- 199 Vidare har kommissionen hävdatt att med hänsyn till bland annat FT:s svåra ekonomiska ställning i juli 2002, marknadsens misstro vid denna tidpunkt, den omständigheten att det inte gjordes någon revision av företaget förrän i oktober 2002 och avsaknaden av en realistisk skuldsaneringsplan före december 2002, skulle en rationell privat investerare inte offentligt ha gjort sådana uttalanden som den franska staten regeringen gjorde ”från och med juli 2002” (eller ”i juli 2002”), eftersom uttalandena ekonomiskt sett satte dess trovärdighet och rykte på spel och utgjorde en bindande skyldighet att från och med sistnämnda datum stödja företaget ekonomiskt (se, bland annat, skälen 206, 210, 217, 221, 228 och 229 i det angripna beslutet).
- 200 Enligt kommissionen var nämligen uttalandena från juli 2002 och framåt tillräckligt klara, tydliga och bindande för att på ett trovärdigt sätt visa att det redan i juli 2002 förelåg ett bindande åtagande från den franska statens sida att stödja FT. Detta framgår i synnerhet av den omständigheten att uttalandet av den 12 juli 2002 hade medfört en ”onormal och omfattande” ökning av FT:s aktie- och obligationskurser och av vissa finansanalytikers kommentarer till följd av detta uttalande, i förevarande fall kommentarerna i en rapport från Deutsche Bank av den 22 juli 2002 och i S & P:s pressmeddelande av den 12 juli 2002 (se punkt 5 ovan). Kommissionen har även åberopat den omständigheten att det stöd som den franska staten visade från och med juli 2002 hade varit avgörande för att behålla FT:s kreditvärdering, eftersom en försämrad kreditvärdering ”skulle ha fått mycket negativa följder för företags ekonomiska ställning” (se, bland annat, skälen 186, 190, 191, 207–212, 219–222, 225 och 227 i det angripna beslutet).
- 201 Kommissionen anser att uttalandena från juli 2002 och framåt således ”påverkade” marknads bedömning och ”inverkade” på de ekonomiska aktörernas beteende i december 2002. Kommissionen har därav dragit slutsatsen att de marknadsvillkor som förelåg när erbjudandet om ett aktieägartillskott tillkännagavs i december 2002 inte kunde anses vara normala, och den anser att bedömningen av huruvida denna åtgärd var ekonomiskt förnuftig följaktligen skulle ske med utgångspunkt i en marknadssituation som inte var ”påverkad” av inverkan av uttalandena från juli 2002 och framåt, det vill säga den situation som förelåg före sistnämnda datum (se, bland annat, skälen 186, 190, 191, 207–212, 219–222, 225, 227 och 228 i det angripna beslutet). I ett sådant sammanhang är det föga troligt att en rationell privat investerare skulle ha beviljat ”ett aktieägar[tillskott] ... eftersom ingen ensam skulle ha velat ta en så stor ekonomisk risk” (skäl 229 i det angripna beslutet). På samma sätt har kommissionen angett att ”[e]n sämre kreditvärdering av FT skulle ha gjort aktieägar[tillskottet] föga troligt eller åtminstone dyrare” (skälen 222 och 225 i det angripna beslutet).

- Den åtgärd med avseende på vilken kommissionen skulle tillämpa kriteriet avseende en rationell privat investerare
- 202 Tribunalen framhåller att kriteriet avseende en rationell privat investerare enbart kan tillämpas om de åtgärder som staten vidtagit till förmån för ett företag ger företaget en fördel som härrör från statliga medel (se, för ett liknande resonemang, dom kommissionen/EDF m.fl., punkt 193 ovan, EU:C:2012:318, punkt 89, och dom Westdeutsche Landesbank Girozentrale och Land Nordrhein-Westfalen/kommissionen, punkt 161 ovan, EU:T:2003:57, punkterna 180 och 181).
- 203 Vid förhandlingen den 21 april 2009 i det föregående förfarandet vid tribunalen medgav för övrigt samtliga parter uttryckligen, som svar på en fråga av tribunalen, att förekomsten av en fördel som härrör från statliga medel utgjorde en förutsättning för att tillämpa kriteriet avseende en rationell privat investerare. Vid förhandlingen den 24 september 2014 i förevarande förfarande ställde tribunalen på nytt en fråga om detta, varvid Republiken Frankrike och FT upprepade sin ståndpunkt, medan kommissionen försökte att ta tillbaka sin ståndpunkt, genom att förespråka ett resonemang som står i strid med den rättspraxis som angetts i punkt 202 ovan.
- 204 Det ska tilläggas att kommissionen, i det angripna beslutet, tillämpade ett tillvägagångssätt som är förenligt med den princip som angetts i punkterna 202 och 203 ovan, när den i skälen 194–196 i nämnda beslut först bemödade sig om att visa att det förelåg en fördel som getts med statliga medel och därefter angav i skäl 197 i beslutet att det ankom på kommissionen att undersöka om denna fördel ”följde principen om rationella privata investeringar”.
- 205 I förevarande fall framgår det av de bedömningar som domstolen gjorde i punkterna 127–139 i domen i målet om överklagande och av redogörelserna i punkterna 256–261 nedan att det är tillkännagivandet av den 4 december 2002 och erbjudandet om ett aktieägartillskott, betraktade som en enhet, som i det angripna beslutet ansågs utgöra den statliga åtgärd som gett FT en ekonomisk fördel som härrör från statliga medel och som kvalificerades som statligt stöd.
- 206 Som Republiken Frankrike och FT korrekt har hävdade var det följaktligen med avseende på dessa två åtgärder, betraktade som en enhet, som kommissionen borde ha tillämpat kriteriet avseende en rationell privat investerare.
- 207 Som framgår bland annat av punkterna 198–201 ovan, var det dock framför allt med avseende på uttalandena från juli 2002 och framåt som kommissionen, i det angripna beslutet, tillämpade detta kriterium för att dra slutsatsen att det erbjudande om aktieägartillskott som offentliggjordes och anmälades den 4 december 2002 utgjorde statligt stöd.
- 208 Det var således endast på grund av att kommissionen till att börja med ansåg att uttalandena från juli 2002 och framåt inte överensstämde med nämnda kriterium som den därefter, i förbigående, kunde hävda att detta erbjudande inte hade getts under omständigheter som motsvarade normala marknadsekonomiska villkor och därför skulle bedömas mot bakgrund av den situation som förelåg före juli 2002, en situation då ett sådant erbjudande skulle ha varit högst osannolikt.
- 209 Även om det angripna beslutet är något oklart på den punkten, framgår det av beslutet, och av de förklaringar som kommissionen gav i sina inlagor och vid förhandlingen den 24 september 2014 (se punkt 225 nedan), att den uppfattning som kommissionen förespråkade är att uttalandena från juli 2002 och framåt hade en ”påverkan” på situationen på marknaden på grund av att de påstods vara oförenliga med kriteriet avseende en rationell privat investerare.
- 210 Som Republiken Frankrike och FT korrekt har påpekat ska det dessutom konstateras att även om kommissionen hävdade att den beaktade ”[den franska] regeringens uttalanden mellan juli och december 2002” (skäl 203 i det angripna beslutet) eller ”samtliga uttalanden” (skäl 213

i det angripna beslutet) vid sin bedömning av kriteriet avseende en rationell privat investerare, grundade sig kommissionen i själva verket nästan uteslutande enbart på uttalandet av den 12 juli 2002 i det avseendet (se, bland annat, skälen 221 och 229 i det angripna beslutet).

- 211 Konstaterandet att uttalandet av den 12 juli 2002 hade en central betydelse för tillämpningen av kriteriet avseende en rationell privat investerare bekräftas av flera påståenden som kommissionen har anfört i sina inlagor vid tribunalen. Kommissionen har nämligen i dessa bland annat uppgett att detta uttalande medförde risker som ”en privat investerare inte skulle ha tagit vid denna tidpunkt” och att ”från och med juli 2002 var det inte möjligt att jämföra en offentlig investerares beteende med en privat investerares beteende under normala marknadsekonomiska villkor”, ”samtliga händelser som inträffade efter juli [2002] inträffade i ett sammanhang där marknaden var ’påverkad’ av [detta uttalande]” (punkterna 96–98 och 138 i svaromålet i mål T-425/04, punkterna 69–74 och 82 i dupliken i mål T-425/04, punkterna 106–109 i kommissionens skriftliga yttrande av den 17 juli 2013 i mål T-425/04 RENV, punkterna 85–87 och 164 i svaromålet i mål T-444/04, punkterna 59–64 och 73 i dupliken i mål T-444/04, punkterna 78–81 i kommissionens skriftliga yttrande av den 17 juli 2013 i mål T-444/04 RENV).
- 212 Tillämpningen av kriteriet avseende en rationell privat investerare huvudsakligen enbart på uttalandena från juli 2002 och framåt, och i synnerhet på uttalandet av den 12 juli 2002, är än mer felaktigt, eftersom kommissionen, såsom den påpekade i skälen 188, 189, 218 och 219 i det angripna beslutet, inte hade tillräcklig information för att kunna ta ställning till frågan huruvida dessa uttalanden i sig kunde utgöra statligt stöd.
- 213 Det kan förvisso inte bestridas att uttalandena från juli 2002 och framåt gav FT en ekonomisk fördel.
- 214 Tribunalen påpekar i det avseendet att kommissionen styrkte, i det angripna beslutet, att dessa uttalanden bland annat ledde till att FT fick behålla sin höga kreditvärdighet och återfick finansmarknadernas förtroende, de gjorde det möjligt för FT att lättare och till en lägre kostnad få ny kredit som bolaget behövde för att återfinansiera de skulder uppgående till 15 miljarder euro som skulle komma att förfalla till betalning inom kort och de bidrog slutligen till att stabilisera FT:s mycket instabila ekonomiska ställning som i juni och juli 2002 var på väg att försämras avsevärt (se, bland annat, skälen 212, 221, 222 och 225 i det angripna beslutet).
- 215 I motsats till vad FT har hävdad, hade kommissionen fog för att anse att de fördelar som följde av de stödjande uttalanden som återupprepats sedan juli 2002 hade verkningar fram till och med december 2002. Detta framgår bland annat av det uttalande som S & P gjorde den 17 december 2002, som svar på tillkännagivandet av den 4 december 2002 (se punkt 33 ovan), och av det uttalande som Moody’s gjorde i februari 2003 (se punkt 34 ovan).
- 216 Det har däremot inte styrkts att den fördel som har identifierats i punkt 214 ovan härrör från statliga medel. Enligt rättspraxis ska kommissionen, för att kunna fastställa att statligt stöd föreligger, kunna visa på ett tillräckligt direkt samband mellan den fördel som beviljas stödmottagaren och en minskning av statens budget, eller en tillräckligt konkret ekonomisk risk för en belastning av denna budget (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 september 2011, kommissionen/Nederländerna, C-279/08 P, REU, EU:C:2011:551, punkt 111).
- 217 Det räcker att påpeka att det framgår av skälen 188, 189, 218 och 219 i det angripna beslutet att kommissionen själv ansåg att den inte hade tillräcklig information för att tveklöst kunna bevisa att uttalandena från juli 2002 och framåt var sådana att de medförde att statliga medel togs i anspråk. Som svar på en skriftlig fråga som tribunalen ställde till kommissionen i förevarande mål, uppgav dessutom kommissionen, med hänvisning till ovannämnda skäl, att ”det inte [rädde] något tvivel om att [den] inte [hade] avgjort frågan på vilket sätt dessa uttalanden, vilka skulle kunna anses vara rättsligt och ekonomiskt bindande enligt relevanta nationella bestämmelser, av det skälet skulle kunna, som sådana, kvalificeras som stödåtgärder som tar statliga medel i anspråk”. Kommissionen tillade att den

på så sätt avsåg att framhålla att det förelåg ”verkliga risker” för att dessa uttalanden kunde dels uppfattas som rättsligt bindande, dels få ekonomiska konsekvenser, men att den för säkerhets skull inte hade velat slå fast att det skett ett ianspråktagande av statliga medel enbart på grundval av dessa risker.

218 Av det ovan anförda finner tribunalen att kommissionen gjorde sig skyldig till en felaktig rättstillämpning genom att den tillämpade kriteriet avseende en rationell privat investerare, i första hand och huvudsakligen, på uttalandena från juli 2002 och framåt, och i synnerhet på uttalandet av den 12 juli 2002.

– Den tidpunkt som kommissionen borde ha utgått från vid tillämpningen av kriteriet avseende en rationell privat investerare

219 Det framgår av rättspraxis att när en åtgärd bedöms i förhållande till artikel 87 EG måste hänsyn tas till samtliga relevanta omständigheter och deras sammanhang (dom av den 15 december 2009, EDF/kommissionen, T-156/04, REU, EU:T:2009:505, punkt 221). Domstolen har likaså angett att det är mot bakgrund av förhållandena vid tidpunkten då de ekonomiska stödåtgärderna vidtogs som det ska bedömas huruvida staten har agerat som en rationell investerare i en marknadsekonomi i syfte att fastställa om dess agerande var ekonomiskt förnuftigt (dom Frankrike/kommissionen, punkt 189 ovan, EU:C:2002:294, punkt 71).

220 Vidare framgår det av rättspraxis att det, för att avgöra huruvida myndigheters åtgärder avseende ett företags kapital har karaktären av statligt stöd, ska bedömas huruvida en privat investerare av jämförbar storlek under motsvarande omständigheter skulle ha kunnat förmås att genomföra ett kapitaltillskott av samma storlek, med hänsyn till bland annat tillgänglig information och den förutsebara utvecklingen vid den tidpunkt då kapitaltillskottet genomfördes (se punkt 195 ovan).

221 I enlighet med den rättspraxis som omnämnts i punkterna 219 och 220 ovan, ska således kriteriet avseende en rationell privat investerare tillämpas av kommissionen genom att utgå från förhållandena vid den tidpunkt då den statliga stödåtgärd som kan komma att kvalificeras som statligt stöd vidtogs.

222 Härav följer att kommissionen i förevarande fall inte bara skulle tillämpa kriteriet avseende en rationell privat investerare framför allt på tillkännagivandet av den 4 december 2002 i förening med erbjudandet om ett aktieägartillskott (se punkterna 202–218 ovan), utan att den dessutom var tvungen, för att genomföra denna undersökning, att utgå från förhållandena vid den tidpunkt då denna åtgärd hade vidtagits av den franska staten, i förevarande fall i december 2002.

223 Förutom den omständigheten att det var först senare och i förbigående som kommissionen tillämpade kriteriet avseende en rationell privat investerare på nämnda åtgärd, utgick kommissionen i samband därmed från den situation som förelåg före juli 2002 (se, bland annat, skäl 228 i det angripna beslutet).

224 Kommissionen kan inte motivera sin ståndpunkt med att de marknadsvillkor som förelåg i december 2002 var ”påverkade” eller hade snedvridits på ett onormalt sätt genom uttalandena från juli 2002 och framåt, och i synnerhet genom uttalandet av den 12 juli 2002.

225 När tribunalen vid förhandlingen den 24 september 2014 ställde en fråga om detta, uppgav kommissionen att dess resonemang avseende ”påverkan” av nämnda uttalanden hade endast artikel 87 EG, och närmare bestämt kriteriet avseende en rationell privat investerare, som rättslig grund.

- 226 Såsom redan har konstaterats i punkterna 212–217 ovan tog kommissionen, i det angripna beslutet, inte ställning till frågan huruvida uttalandena från juli 2002 och framåt, avseende vilka den inte hade styrkt att de medförde att statliga medel togs i anspråk, i sig kunde utgöra statligt stöd.
- 227 Enligt den rättspraxis som nämnts i punkt 220 ovan, ska visserligen jämförelsen av statens beteende med en privat investerares beteende göras med beaktande av tillgänglig information och den förutsebara utvecklingen vid den tidpunkt då det aktuella kapitaltillskottet genomfördes. Det betyder att händelser och information som hänför sig till tiden efter beviljandet av stödet inte får beaktas, men förbjuder ingalunda att kommissionen beaktar tidigare händelser, vilka hör till bakgrunden till det aktuella stödet, och verkningarna av dessa. Vid bedömningen av huruvida den franska statens beteende var ekonomiskt förnuftigt, kunde kommissionen följaktligen beakta samtliga omständigheter som kännetecknade denna bakgrund, vilken i detta fall inte begränsade sig till de händelser som inträffade i december 2002.
- 228 Med andra ord var det fullt tillåtet för kommissionen att ta med uttalandena från juli 2002 och framåt i sin bedömning, i egenskap av ”tidigare omständigheter som objektivt sett är relevanta” (skäl 185 i det angripna beslutet) och som ”gör det lättare att förstå orsakerna till och omfattningen på åtgärderna i december [2002]” (skäl 186 i det angripna beslutet).
- 229 Även om den ”tillgängliga informationen” kan avse händelser och objektiva omständigheter i det förflutna, såsom uttalandena från juli 2002 och framåt, kan det dock inte medges att sådana tidigare händelser och omständigheter på ett avgörande sätt i sig utgör den relevanta referensramen vid tillämpningen av kriteriet avseende en rationell privat investerare. Med hänsyn till att det är nödvändigt att göra en framåtblickande bedömning på grundval av tillgänglig information, gör tvärtom beaktandet av händelser och omständigheter i det förflutna det inte möjligt att utesluta beaktandet av objektiva händelser och omständigheter som inträffat mer nyligen, eftersom sistnämnda händelser och omständigheter kan vara avgörande för denna framåtblickande bedömning, antingen på grund av att de medför att de tidigare förhållandena blir obsoleta eller på grund av att de avgör den framtida utvecklingen av stödmottagarens ekonomiska situation och dess ställning på marknaden. De tidigare händelserna, även om de utgör objektiva förhållanden som i vart fall delvis har föranlett uppkomsten av händelser som inträffat mer nyligen, kan således inte omintetgöra betydelsen av händelser som inträffat mer nyligen om det framgår att sistnämnda händelser, såsom omstruktureringsåtgärderna, har haft en faktisk inverkan på denna utveckling.
- 230 I förevarande fall är det uppenbart att kommissionen felbedömde denna förutsättning, eftersom den underlät att beakta en rad relevanta omständigheter som faktiskt var avgörande för den franska statens beslut i december 2002, nämligen – utöver det återupprättade förtroendet på finansmarknaderna och FT:s fortsatt höga kreditvärdighet – i första hand omstrukturerings- och omfördelningsåtgärder som FT vidtog, däribland Ambitionsplanen 2005 som utarbetades av företagets nya ledning mellan oktober och december 2002 och som bland annat föreskrev att det skulle genomföras en plan för att förbättra företagets lönsamhet, kallad TOP-planen. Kommissionen underlät även att beakta andra väsentliga omständigheter såsom det åtagande som ett banksyndikat gjorde i september 2002 för att garantera ett kapitaltillskott till FT, vad beträffar den del som var avsedd för privata investerare, FT:s avyttring av tillgångar som inte var strategiska mellan juli och december 2002, uppgående till cirka 2,5 miljarder euro, inrättandet av en ny företagsledning i oktober 2002, och lösningen på tvisten mellan FT och den tyska operatören Mobilcom i november 2002. Samtliga dessa omständigheter ledde dessutom till en klar förbättring av FT:s utsikter för verksamheten och resultat under det andra halvåret 2002, vilket Republiken Frankrike på ett mycket övertygande sätt visade i sitt svar på en skriftlig fråga från tribunalen i detta förfarande. Det ska tilläggas att kommissionen påpekade, i skäl 260 i det angripna beslutet, att det inte är lämpligt att stödja sig enbart på uttalandena från juli 2002 och framåt för att beräkna omfattningen på det aktuella stödet, eftersom ”[m]arknadsläget innan [dessa] uttalande[n] ... gör det möjligt att bedöma hur franska statens uttalanden påverkade marknaden, men denna påverkan kan inte isoleras från eventuella effekter av andra faktorer, t.ex. FT:s nya ledning och Ambitionsplanen 2005”.

- 231 Det framgår av skäl 228 i det angripna beslutet och av kommissionens inlagor att denna institution, vid sin tillämpning av kriteriet avseende en rationell privat investerare, faktiskt inte bedömde dessa olika avgörande omständigheter. Kommissionen har till och med avsiktligt underlåtit att beakta dessa i detta sammanhang, på grund av att den ansåg att den, retroaktivt och på grundval av sin teori om "påverkan", måste ge företräde åt de inaktuella förhållanden som hänförde sig särskilt till perioden juni–juli 2002.
- 232 Under dessa omständigheter finner tribunalen att det tillvägagångssätt som tillämpades av kommissionen, vilken ansåg att det var nödvändigt – för att beakta den påstådda "påverkan" till följd av uttalandena från juli 2002 och framåt – att likställa den faktiska situation som förelåg då den franska staten i december 2002 slutligen vidtog konkreta stödåtgärder med FT:s ekonomiska och finansiella situation som förelåg före uttalandet av den 12 juli 2002, är konstlat och uppenbart felaktigt. Följaktligen saknade kommissionen fog för att hävda att det inte fanns anledning att stödja sig på marknadsituationen i december 2002, utan att bedömningen skulle ske med utgångspunkt i situationen på en marknad som var "opåverkad" av dessa uttalanden.
- 233 Kommissionen argumenterar att en rationell privat investerare inte skulle ha gjort uttalanden av den typ som den franska regeringen gjorde från juli 2002 och framåt grundar sig slutligen på en uppenbart felaktig bedömning, vilket utgör ett ytterligare skäl för att inte godta den teori om "påverkan" som kommissionen har åberopat.
- 234 Detta argument grundar sig på antagandet att uttalandena från juli 2002 och framåt, och i första hand uttalandet av den 12 juli 2002, "rent ekonomiskt satte [den franska statens] trovärdighet och rykte på spel och ... utgjorde en bindande skyldighet att stödja [FT] ekonomiskt i alla lägen" (skäl 229 i det angripna beslutet). Enligt kommissionen var nämligen dessa uttalanden "tillräckligt klara, tydliga och fasta för att på ett trovärdigt sätt uttrycka [den franska] statens åtagande" att stödja FT (skäl 208 i det angripna beslutet). I vart fall hade marknadsaktörerna uppfattat att det förelåg ett sådant bindande åtagande (skälen 206, 213, 220 och 221 i det angripna beslutet). Enligt kommissionen skulle en rationell privat investerare, med hänsyn till den krissituation som FT befann sig i under juli 2002, inte ha offentligt gjort sådana stödjande uttalanden, som kunde medföra sådana ekonomiska risker, i vart fall inte innan vederbörande skaffat sig fullständig information om företagets ekonomiska situation (skäl 229 i det angripna beslutet).
- 235 Tribunalen påpekar att det inte räcker att uttalanden av offentliga myndigheter helt enkelt kan uppfattas av marknaden som att de ger uttryck för ett bindande åtagande av dessa myndigheter för att dra slutsatsen att de kan medföra skadliga ekonomiska eller rättsliga konsekvenser av det slag som kommissionen har gjort gällande. En sådan slutsats förutsätter att de aktuella uttalandena är tillräckligt klara, tydliga och bindande för att konkret medföra ett sådant åtagande. Erkännandet av att det föreligger stöd ska nämligen grunda sig på objektiva konstateranden och inte enbart på marknadsaktörernas uppfattning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 juni 2008, SIC/kommissionen, T-442/03, REG, EU:T:2008:228, punkt 126). Den omständigheten, vilken för övrigt är styrkt (se punkt 214 ovan), att uttalandena från juli 2002 och framåt hade en positiv inverkan på marknadsaktörernas uppfattning, vilket bland annat ledde till att FT fick behålla sin höga kreditvärdighet och återfick finansmarknadernas förtroende, kan inte vara avgörande.
- 236 Vidare framgår det av en bedömning av uttalandena från juli 2002 och framåt med avseende på deras art att dessa inte medförde ett bindande åtagande från den franska statens sida som kunde få de skadliga konsekvenser som kommissionen har hävdad.
- 237 Vad först beträffar uttalandet av den 12 juli 2002 gäller följande. Det var ekonomiministern som gjorde detta uttalande framför allt i egenskap av representant för den franska staten, FT:s majoritetsägare ("[v]i är majoritetsägare"). I denna egenskap försäkrade ministern uttryckligen att den franska staten hade för avsikt att bete sig som en rationell investerare ("[s]taten kommer i egenskap av aktieägare att bete sig som en rationell investerare"), oavsett på vilket sätt de skulle komma att ingripa.

Kommissionen har inte ingett någon bevisning till styrkande av att den franska staten endast ville ge intryck av att den vid dess framtida ingripande skulle iaktta kriteriet avseende en rationell privat investerare och att det inte var verkligt och allvarligt menat vid den tidpunkt då uttalandet gjordes.

238 Uttalandet av den 12 juli 2002 var dessutom vagt och otydligt när det gäller de möjliga stödåtgärder som den franska staten kunde komma att vidta i ett senare skede vilka ännu inte hade preciserats ("... kommer ... att bete sig som en rationell investerare och kommer att vidta lämpliga åtgärder ..."). Med hänsyn till hur öppna och vaga dessa yttranden var hade kommissionen inte stöd för slutsatsen att det var fråga om ett klart åtagande från den franska statens sida, och att endast "omständigheterna kring ... ingripande[t], dvs. villkoren för åtagandet" ännu inte hade preciserats (skäl 209 i det angripna beslutet). För att det ska vara fråga om ett sådant klart åtagande förutsätts nämligen att karaktären och räckvidden av det ingripande som eventuellt kommer att genomföras i framtiden kan fastställas. Såsom bekräftas i Deutsche Banks rapport av den 22 juli 2002, som kommissionen själv grundade sig på i skäl 221 och fotnot 146 i det angripna beslutet, kunde marknaden mot bakgrund av uttalandet av den 12 juli 2002 ännu inte fastställa karaktären och räckvidden av den franska statens framtida ingripande ("[FT] har åtnjutit ökande förtroende på marknaden [till följd av att den franska] regeringen på ett eller annat sätt uttalat stöd för dess lån". Detta "underförstådda stöd ... från [den franska] staten ... kan yttra sig i lån till marknadsvillkor från banker eller [från den franska] regeringen"). Genom uttalandet av den 12 juli 2002 tillbakavisas uttryckligen teorin om en kapitalökning av FT, fastän den franska staten valde att göra just detta i december 2002 ("Absolut inte! Jag säger bara att vi i sinom tid kommer att vidta lämpliga åtgärder. Om det skulle bli nödvändigt ..."), vilket bekräftar att det var fråga om ett framtida, villkorligt och otydligt ingripande.

239 Denna tolkning bekräftas av de faktiska omständigheter som förelåg när uttalandet av den 12 juli 2002 gjordes. Det verkar som att kommissionen själv ansåg att (se punkt 179 ovan), eftersom det inte fanns relevant information att tillgå avseende vilka ekonomiska svårigheter FT hade, avseende den framtida reaktionen på finansmarknaderna till följd av uttalandet och avseende utvecklingen till följd av den planerade omstruktureringen av FT, kunde den franska staten i detta skede ännu inte ha kännedom om och med tillräcklig precision fastställa naturen och räckvidden av och villkoren för beviljande av en eventuell stödåtgärd till förmån för detta företag. Det framgår snarare av samtliga de handlingar som de franska myndigheterna utförde fram till den 12 juli 2002, inbegripet att de kontaktade kreditvärderingsinstitutet direkt, att myndigheterna hade för avsikt att snabbt försäkra finansmarknaderna om ett eventuellt framtida stöd från den franska staten till förmån för FT, av den enda anledningen att de ville förhindra att kreditvärderingen av FT sänktes ytterligare och att FT inte längre skulle få ny kredit på obligationsmarknaden, utan att för den skull konkretisera det eventuella stödet vid den tidpunkten. Om de eventuella stödåtgärderna skulle konkretiseras för tidigt hade det nämligen kunnat medföra en risk för att de val som senare fanns tillgängliga för återfinansiering av FT:s skuld i onödan skulle begränsas, och åtgärderna skulle även ha behövt anmälas till kommissionen enligt artikel 88.3 EG. Ett sådant förhastat tillvägagångssätt kunde dessutom urholka fordringsägarnas och investerarnas tilltro till att den franska statens agerande var tillförlitligt. I motsats till vad som anges i skäl 212 i det angripna beslutet kan mot denna bakgrund den omständigheten att kreditvärderingsinstitutet kontaktades inte utgöra en omständighet som ger stöd för att det åtagande som den franska staten påstods ha ingått var bindande, utan endast ses som ett första steg för att lätta på det tryck FT befann sig under i juli 2002 med avseende på dess ställning på finansmarknaderna.

240 I motsats till vad kommissionen har gjort gällande i skäl 210 i det angripna beslutet, påverkar endast den omständigheten att FT vid tidpunkten för uttalandet av den 12 juli 2002 redan hade allvarliga finansieringsproblem inte att uttalandet i sin helhet lämnades öppet och att det var vagt, och inte heller dess betydelse med hänsyn till de faktiska omständigheterna. Även om det antogs att FT hade sådana svårigheter i det skedet, var den omständigheten att uttalandet inte på ett korrekt sätt återgav den kritiska situation som förelåg vid den tiden med avseende på FT:s kortfristiga skulder inte avgörande ("om [FT] skulle få problem" eller "om [FT] skulle få finansieringsproblem, vilket inte är fallet i dag, kommer [den franska] staten att [vidta de åtgärder] som behövs för att de skall övervinnas").

- 241 Kommissionen kan inte heller med stöd av en bokstavstolkning av uttalandet av den 12 juli 2002 med framgång göra gällande att "[d]et ... heller ingenting [finns] som visar att marknaden uppfattat att det förelåg några villkor" (skäl 210 i det angripna beslutet), eftersom vissa marknadsaktörers subjektiva uppfattning inte är avgörande för att fastställa ett sådant uttalandes natur (se punkt 235 ovan). Genom detta övervägande tas det heller inte med i beaktande att det tvärtom i detta skede inte var möjligt för Deutsche Bank att förutse karaktären och räckvidden av den franska statens eventuella framtida ingripande till förmån för FT (se punkt 238 ovan).
- 242 Vad därefter beträffar uttalandet av den 13 september 2002 gäller följande. Även detta uttalande rör framtiden, är villkorligt och otydligt med avseende på de åtgärder som den franska staten eventuellt kommer att vidta på lång sikt ("[den franska s]taten kommer att hjälpa [FT] att genomföra [sanerings]planen och kommer själv att bidra till ett omfattande tillskott av eget kapital till [FT], enligt en tidsplan och former som återstår att fastställa med hänsyn till marknadsvillkoren"). Det enda som säkert fastställs är att det är fråga om ett framtida bidrag som avser "ett omfattande tillskott av eget kapital" till FT och att den franska staten kommer att genomföra detta i enlighet med "marknadsvillkoren". I uttalandet av den 13 september 2002 anges inte, vilket det inte heller görs i uttalandet av den 12 juli 2002, karaktären och räckvidden av och villkoren för den franska statens framtida ingripande till förmån för FT, och det anges att eventuella mellankommande stödåtgärder ska uppfylla kriteriet avseende behov ("[f]ram till dess kommer [den franska] staten vid behov att vidta åtgärder för att [FT] inte skall få finansieringsproblem").
- 243 Vad därefter beträffar uttalandet av den 2 oktober 2002 gäller följande. Uttalandet är inte mindre vagt och förtydligar inte märkbart innehållet i uttalandet av den 13 september 2002 ("[Den franska s]taten kommer att delta i omstruktureringsåtgärderna och kommer själv att lämna tillskott av eget kapital till [FT] under former som skall fastställas ... [Den franska] staten [kommer] fram till dess att vid behov vidta åtgärder för att [FT] inte skall få finansieringsproblem"). Genom detta uttalande angav nämligen den franska staten vagt att den eventuellt skulle ge ett framtida stöd genom att lämna tillskott av eget kapital till FT, ett stöd vars natur, räckvidd och villkor för dess beviljande ännu inte hade fastställts. I likhet med de tidigare uttalandena är samtidigt ett eventuellt mellankommande stöd från den franska staten, vars karaktär inte heller tydligt angetts, villkorat på så sätt att det endast beviljas om det behövs för att lösa FT:s eventuella finansieringsproblem.
- 244 Det följer av det ovan anförda att i motsats till vad kommissionen har anfört kan uttalandena från juli 2002 och framåt – till följd av att de är öppet hållna, otydliga och villkorliga, särskilt med avseende på naturen och räckvidden av och villkoren för ett eventuellt ingripande från den franska statens sida till förmån för FT, och med hänsyn till de faktiska omständigheter under vilka de tillkommit – inte tolkas som att de medför ett konkret och bindande åtagande från den franska statens sida att bevilja FT ett visst stöd.
- 245 Uttalandena från juli 2002 och framåt kan följaktligen inte ha gett upphov till någon som helst rättslig skyldighet för den franska staten, i synnerhet ingen skyldighet att stödja FT ekonomiskt sedan den 12 juli 2002.
- 246 Av samma skäl kan det inte anses att dessa uttalanden, oberoende av varje rättslig skyldighet, hade skapat faktiska förväntningar på marknaden och att om den franska staten inte hade infriat sitt löfte skulle det ha uppkommit vissa ekonomiska kostnader för den franska staten i dess egenskap av ägare eller förvaltare av företaget samt i dess egenskap av stor ekonomisk aktör och viktig låntagare på finansmarknaderna, eftersom den skulle ha förlorat sin trovärdighet och goda rykte på dessa marknader (skälen 217 och 221 i det angripna beslutet). För det första kan endast den omständigheten att det fanns en viss förväntan på marknaden inte i sig ge upphov till någon som helst rättslig skyldighet att agera på ett visst sätt (se punkt 235 ovan). Vidare har kommissionen inte styrkt att den franska statens trovärdighet och rykte på finansmarknaderna kunde äventyras för det fall en eventuell utfästelse från staten om att bevilja ett företag stöd inte respekterades. Såsom framgår av övervägandena i punkt 238 ovan och i punkt 247 nedan, var dessutom de franska myndigheternas

agerande från juli 2002 och framåt avsett att förhindra de skadliga konsekvenser som kommissionen har åberopat genom att inte fastställa naturen, räckvidden och de exakta villkoren för dess eventuella framtida ingripande. Slutligen ska det under alla omständigheter erinras om, såsom generaladvokaten Mengozzi påpekade i sitt förslag till avgörande i de förenade målen Bouygues m.fl./kommissionen m.fl. (C-399/10 P och C-401/10 P, REU, EU:C:2012:392, punkt 64), att kommissionen till slut avstod från att slutgiltigt ta ställning i frågan huruvida uttalandena från juli 2002 och framåt kunde medföra att staten förlorade trovärdighet på finansmarknaderna, vilket skulle medföra en ekonomisk risk för staten i form av en ökning av statens kostnader för framtida transaktioner.

247 Genom uttalandena från juli 2002 och framåt och genom att på så sätt utnyttja sitt rykte som en solvent och tillförlitlig gäldenär/forordningsägare på finansmarknaderna, har förvisso den franska staten med avsikt försökt att påverka reaktionen på dessa marknader, återfå förtroendet på marknaderna och särskilt försökt att bibehålla kreditvärderingen av FT i syfte att förbereda en solid och mindre kostsam återfinansiering av företaget i ett senare skede. Som FT korrekt har påpekat i sitt skriftliga yttrande av den 31 maj 2013, har dock den franska staten på så sätt endast utnyttjat de särskilda regler som reglerar finansmarknaderna i syfte att stabilisera FT:s ekonomiska ställning på kort sikt och just för att de nödvändiga affärsmässiga och ekonomiska villkoren skulle vara uppfyllda för att på så sätt kunna vidta mer konkreta stödåtgärder senare. Den franska staten har därigenom just intagit samma försiktiga och omsorgsfulla hållning som en privat investerare som ser till att samtliga nödvändiga villkor är uppfyllda, innan vederbörande gör ett oåterkalleligt åtagande om stöd eller om investering. I det sammanhanget kan tribunalen inte godta kommissionens inte särskilt utförliga påstående om att ingen privat investerare skulle ha kunnat påverka marknaden på det sätt som den franska staten gjorde genom sina uttalanden från juli 2002 och framåt. Det kan nämligen inte på förhand uteslutas att en privat investerare, i förekommande fall av internationella mått och med en betydande ekonomisk tyngd, följer samma strategi och uppnår samma resultat på finansmarknaderna.

248 Av det ovan anförda följer att det var uppenbart felaktigt i både rättsligt och faktiskt hänseende att kommissionen utgick från den situation som förelåg från juli 2002 och framåt vid tillämpningen av kriteriet avseende en rationell privat investerare.

– Frågan huruvida erbjudandet om ett aktieägartillskott som offentliggjordes och anmäldes den 4 december 2002 utgjorde en konkretisering av uttalandena från juli 2002 och framåt

249 Kommissionen kan inte med framgång motivera sin uppenbart felaktiga tillämpning av kriteriet avseende en rationell privat investerare med sin teori, vilken i huvudsak har angetts i skälen 185, 187 och 226 i det angripna beslutet, enligt vilken erbjudandet om ett aktieägartillskott som offentliggjordes och anmäldes den 4 december 2002 endast utgjorde en konkretisering av den franska statens tidigare uttalanden och närmare bestämt ett principiellt beslut att stödja FT ekonomiskt, vilket fattades redan den 12 juli 2002.

250 På grundval av denna teori anser kommissionen i huvudsak att den hade fog för att göra en helhetsbedömning av uttalandena från juli 2002 och framåt, tillkännagivandet av den 4 december 2002 och erbjudandet om ett aktieägartillskott, för att komma fram till slutsatsen att den franska statens beteende inte iakttog kriteriet avseende en rationell privat investerare.

251 Erbjudandet om ett aktieägartillskott som offentliggjordes och anmäldes den 4 december 2002 utgör visserligen en del av den franska statens logik och strategi sedan juli 2002, som syftade till och fick till följd att FT återfick förtroendet på marknaderna för att på så vis kunna återfinansiera sin kortfristiga skuld till gynnsammare villkor (se punkt 247 ovan).

252 Av detta följer emellertid inte att uttalandena från juli 2002 och framåt redan i sig innebar ett föregripande av ett specifikt ekonomiskt stöd i likhet med det som slutligen konkretiserades i december 2002.

- 253 Det följer av övervägandena i punkterna 233–244 ovan att uttalandena från juli 2002 och framåt – till skillnad från tillkännagivandet av den 4 december 2002 varigenom förslaget att ställa en kreditfacilitet på 9 miljarder euro till FT:s förfogande offentliggjordes – var öppet hållna, otydliga och villkorliga med avseende på naturen och räckvidden av och villkoren för ett eventuellt framtida ingripande från den franska statens sida. Det kan således inte anses att den franska staten hade avsett att ge ett sådant konkret ekonomiskt stöd sedan juli 2002. Med hänsyn till att uttalandena från juli 2002 och framåt var av väsentligt annorlunda karaktär, innebar den franska statens beslut i december 2002 att tillkänna och erbjuda ett aktieägartillskott i själva verket ett tydligt avbrott i det händelseförlopp som ledde till återfinansieringen av FT.
- 254 Kommissionens teori är än mindre rimlig då den franska staten först skulle avvakta för att se huruvida de ekonomiska villkoren för ett sådant statligt ingripande faktiskt var uppfyllda efter uttalandena från juli 2002 och framåt och deras väntade följder – det vill säga att FT återfick förtroendet på finansmarknaderna och att kreditvärderingen stod kvar på samma nivå – och efter de omstrukturerings- och omfördelningsåtgärder som FT vidtog. Såsom konstaterats i punkt 239 ovan, hade nämligen den franska staten vid den tidpunkt då uttalandena gjordes ännu inte kännedom om och kunde inte med tillräcklig precision fastställa naturen och räckvidden av och villkoren för beviljande av en eventuell stödåtgärd till förmån för FT, inbegripet huruvida det eventuellt skulle göras en kapitalökning, vilket ekonomiministern än en gång uttryckligen nekade till i juli 2002, eftersom det inte fanns relevant information att tillgå bland annat med avseende på reaktionen på marknaden och huruvida vidtagna åtgärder haft ett gott resultat. Det var således först i december 2002 som den franska staten ansåg att de ekonomiska villkoren för ett sådant finansiellt stöd var uppfyllda, vilket bekräftar att det vid denna tidpunkt inträffade ett tydligt avbrott i händelseförloppet.
- Frågan huruvida uttalandena från juli 2002 och framåt och tillkännagivandet av den 4 december 2002, i förening med erbjudandet om ett aktieägartillskott, tillsammans utgjorde ”ett enda ingripande”
- 255 Kommissionen har i sitt skriftliga yttrande av den 17 juli 2013 hävdats att domstolen, i domen i målet om överklagande, inte tog ställning till frågan huruvida uttalandena från juli 2002 och framåt och tillkännagivandet av den 4 december 2002, i förening med erbjudandet om ett aktieägartillskott, tillsammans kunde anses utgöra ”ett enda ingripande” i den mening som avses i punkterna 103–105 i nämnda dom. Kommissionen har hävdats att de kriterier som anges i punkterna 103 och 104 i domen i målet om överklagande går att helt överföra på omständigheterna i detta fall, vilket gör att de olika på varandra följande ingripandena ska anses vara ouplösligen förbundna med varandra.
- 256 I punkterna 127–131 i domen i målet om överklagande slog domstolen fast, med tillämpning av de kriterier som angavs i punkterna 103 och 104 i samma dom, att kommissionen gjorde en riktig bedömning när den slog fast att tillkännagivandet av den 4 december 2002 och erbjudandet om ett aktieägartillskott tillsammans utgjorde ett enda statligt ingripande, eftersom dessa båda ingripanden uppvisade så nära samband att det var omöjligt att skilja dem åt. Därav framgår även att det var detta enda ingripande som identifierades av kommissionen i det angripna beslutet som den aktuella olagliga stödåtgärden.
- 257 Tribunalen konstaterar att det angripna beslutet, såsom Republiken Frankrike och FT framhöll vid förhandlingen den 24 september 2014, inte grundar sig på antagandet att uttalandena från juli 2002 och framåt också ingår i detta enda ingripande, såsom beståndsdelar av den aktuella stödåtgärden.
- 258 I det angripna beslutet bedöms visserligen uttalandena från juli 2002 och framåt gemensamt med det enda statliga ingripande som kvalificerades som statligt stöd, i förevarande fall tillkännagivandet av den 4 december 2002 i förening med erbjudandet om ett aktieägartillskott, men endast såsom delar av ”bakgrunden” till nämnda ingripande. Detta bekräftas av domstolen i domen i målet om överklagande,

när den anger att "[det] framgår ... av skäl 185 i det [angripna] beslutet att beslutets föremål är det erbjudande om ett aktieägartillskott som anmälts till kommissionen och att uttalandena från juli 2002 och framåt endast beaktas i den omfattning de objektivt sett är relevanta för bedömningen av nämnda utfästelse" (domen i målet om överklagande, punkt 73), att "[k]ommissionen har således enbart beaktat uttalandena i den omfattning de utgör bakgrunden för sistnämnda åtgärd" och att "[det] framgår ... av artikel 1 i det [angripna] beslutet att [beslutet] begränsar sig till att kvalificera aktieägartillskottet som statligt stöd som är oförenligt med den gemensamma marknaden och ... uteslutande nämner uttalandena från juli 2002 och framåt som bakgrund till det fastställda stödet" (domen i målet om överklagande, punkt 75).

- 259 Den teori som kommissionen framförde i det angripna beslutet, vilken för övrigt är felaktig (se punkterna 249–254 ovan), nämligen att erbjudandet om ett aktieägartillskott utgör en konkretisering av ett principiellt beslut att stödja FT, vilket fattades redan den 12 juli 2002, är inte lika långtgående som teorin att uttalandena från juli 2002 och framåt, i likhet med tillkännagivandet av den 4 december 2002 och erbjudandet om ett aktieägartillskott, utgör beståndsdelar av ett enda ingripande som har kvalificerats som statligt stöd.
- 260 Även om kommissionen, i sitt skriftliga yttrande av den 17 juli 2013 och i sina svar på de skriftliga frågor som tribunalen har ställt till den i förevarande förfarande, har hävdade att de kriterier som uppställdes i punkterna 103 och 104 i domen i målet om överklagande också är uppfyllda såvitt avser uttalandena från juli 2002 och framåt, har den därav dock inte dragit slutsatsen att sistnämnda uttalanden ska anses utgöra beståndsdelar av den åtgärd som har kvalificerats som statligt stöd i det angripna beslutet. På grund av att dessa uttalanden och erbjudandet om ett aktieägartillskott, enligt kommissionens mening, är oupplösligen förbundna med varandra, har kommissionen dragit slutsatsen att den hade fog för att anse att samtliga dessa ingripanden ingick i samma fortlöpande process för den franska statens stöd till FT, för att göra en "helhetsbedömning" i detta fall (se punkt 176 ovan) och således för att göra en samlad bedömning av dessa olika ingripanden med hänsyn till artikel 87.1 EG. I övrigt har kommissionen vidhållit att den beaktade uttalandena från juli 2002 och framåt endast som bakgrund till det fastställda stödet. Likaså gjorde kommissionen gällande vid förhandlingen den 24 september 2004 att domstolen, genom punkterna 102–104 i domen i målet om överklagande, hade godkänt den helhetsbedömning av processen som den hade förordat redan från början. Kommissionen uppgav även att den inte kunde precisera huruvida uttalandena från juli 2002 och framåt och tillkännagivandet av den 4 december 2002, i förening med erbjudandet om ett aktieägartillskott, skulle anses tillsammans utgöra "ett enda ingripande" i den mening som avses i domen i målet om överklagande och huruvida ett sådant konstaterande skulle innebära att samtliga dessa på varandra följande ingripanden utgör ett och samma statligt stöd, utan den överlät på tribunalen att ta ställning till dessa frågor.
- 261 Med andra ord har kommissionen inte, på grundval av sina påståenden som grundar sig på punkterna 103 och 104 i domen i målet om överklagande, anfört några andra argument än dem som den åberopade i de föregående förfarandena vid tribunalen och domstolen, vilka redan har underkänts i punkterna 202–254 ovan på grund av att de är felaktiga eller bygger på en uppenbart oriktig bedömning.
- 262 Av det ovan anförda följer att talan ska bifallas såvitt avser Republiken Frankrikes och FT:s andra och tredje grund, i den mån de syftar till att få fastställt att det skett en felaktig rättstillämpning och uppenbart oriktig bedömning vid tillämpningen av kriteriet avseende en rationell privat investerare och följaktligen en missuppfattning av begreppet statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG. Följaktligen ska artikel 1 i det angripna beslutet ogiltigförklaras.
- 263 Under dessa omständigheter saknas det anledning att pröva Republiken Frankrikes fjärde grund, vilken avser avsaknad av motivering.

3. Yrkandet om ogiltigförklaring av artikel 2 i det angripna beslutet

- 264 Tribunalen erinrar om att Republiken Frankrike och FT har yrkat att det angripna beslutet ska ogiltigförklaras i sin helhet, det vill säga inbegripet artikel 2 i nämnda beslut, även om de inte har anfört något särskilt argument till stöd för sistnämnda aspekt av deras talan.
- 265 I punkterna 141 och 142 i domen i målet om överklagande hänvisar dock domstolen, vad beträffar nämnda artikel 2, endast till det yrkande om ogiltigförklaring som framställdes av bolagen Bouygues och domstolen avser således att endast detta yrkande ska återförvisas till tribunalen.
- 266 Med beaktande av omfattningen av föremålet för Republiken Frankrikes och FT:s talan, såsom har påpekats i punkt 264 ovan, samt punkt 2 i domslutet i domen i målet om överklagande, där ordet ”yrkanden” används i plural, finner tribunalen att den även ska pröva de yrkanden om ogiltigförklaring av artikel 2 i det angripna beslutet som har framställts av dessa parter.
- 267 Med hänsyn till att artikel 1 i det angripna beslutet ska ogiltigförklaras på grundval av den andra och tredje grund som Republiken Frankrike och FT har anfört, finner tribunalen att deras yrkanden om ogiltigförklaring av artikel 2 i nämnda beslut, i vilken det konstateras att det inte är nödvändigt att återkräva det stöd som avses i artikel 1, har förlorat sitt föremål.
- 268 En ogiltigförklaring av artikel 1 i det angripna beslutet har nämligen en allmängiltig (*erga omnes*) verkan, som kan ge den absolut rättskraft (dom av den 1 juni 2006, P & O European Ferries (Vizcaya) och Diputación Foral de Vizcaya/kommissionen, C-442/03 P och C-471/03 P, REG, EU:C:2006:356, punkt 43, och dom av den 4 mars 2009, Tirrenia di Navigazione m.fl./kommissionen, T-265/04, T-292/04 och T-504/04, EU:T:2009:48, punkt 159).
- 269 Denna ogiltigförklaring får till följd att fastställandet av att det föreligger stöd som är oförenligt med den gemensamma marknaden i artikel 1 i det angripna beslutet undanröjs med retroaktiv verkan (*ex tunc*). Av detta följer att även förklaringen i artikel 2 i beslutet, om att stödet inte ska återkrävas, blir utan föremål med retroaktiv verkan (*ex tunc*).
- 270 Mot denna bakgrund finns det inte längre anledning att pröva Republiken Frankrikes och FT:s yrkanden om ogiltigförklaring av artikel 2 i det angripna beslutet.

Rättegångskostnader

- 271 I domen i målet om överklagande förordnade domstolen att frågan om rättegångskostnaderna skulle anstå. Det ankommer därför på tribunalen att i förevarande dom besluta om samtliga rättegångskostnader som avser de olika förfarandena, i enlighet med artikel 219 i tribunalens rättegångsregler.
- 272 Enligt artikel 134.3 i rättegångsreglerna gäller att om rättegångsdeltagarna ömsom tappar målet på en eller flera punkter, ska vardera deltagaren bära sina rättegångskostnader. Tribunalen får emellertid besluta att en rättegångsdeltagare ska ersätta en annan deltagares rättegångskostnader, om det framstår som skäligt med hänsyn till omständigheterna i målet.
- 273 I förevarande mål har tribunalen bifallit Republiken Frankrikes och FT:s yrkanden i den del de syftar till en ogiltigförklaring av artikel 1 i det angripna beslutet, på grundval av den andra och den tredje grund som de har åberopat. Talan har däremot inte bifallits såvitt avser deras första grund. Vidare har det slagits fast att det inte längre fanns anledning att pröva deras yrkanden om ogiltigförklaring av artikel 2 i det angripna beslutet. Mot bakgrund av omständigheterna i förevarande mål är det skäligt

att bestämma att kommissionen ska bära sina rättegångskostnader och ersätta åtta tiondelar av Republiken Frankrikes och FT:s rättegångskostnader. Republiken Frankrike och FT ska bära två tiondelar av sina rättegångskostnader.

²⁷⁴ Förbundsrepubliken Tyskland, som har intervenerat i målet, ska bära sina rättegångskostnader i enlighet med artikel 138.1 i rättegångsreglerna.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (sjätte avdelningen i utökad sammansättning)

följande:

- 1) **Artikel 1 i kommissionens beslut 2006/621/EG av den 2 augusti 2004 om det statliga stöd som Frankrike genomfört till förmån för France Télécom ogiltigförklaras.**
- 2) **Det finns inte längre anledning att pröva yrkandena om ogiltigförklaring av artikel 2 i beslut 2006/621.**
- 3) **Europeiska kommissionen ska bära sina rättegångskostnader och ersätta åtta tiondelar av de rättegångskostnader som uppkommit för Republiken Frankrike och för Orange, tidigare France Télécom.**
- 4) **Republiken Frankrike och Orange, tidigare France Télécom, ska bära två tiondelar av sina rättegångskostnader.**
- 5) **Förbundsrepubliken Tyskland ska bära sina rättegångskostnader.**

Frimodt Nielsen
Collins

Dehousse

Wiszniewska-Białecka
Ulloa Rubio

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 2 juli 2015.

Underskrifter

Innehållsförteckning

Bakgrund till tvisten	2
1. Målets allmänna sammanhang	2
2. Det administrativa förfarandet	5
3. Det angripna beslutet	6
De föregående förfarandena vid tribunalen och domstolen	11
1. Det föregående förfarandet vid tribunalen	11
2. Det föregående förfarandet vid domstolen	15
Förfarandet och parternas yrkanden efter återförvisning	18
Rättslig bedömning	19
1. Huruvida talan i mål T-444/04 RENV kan tas upp till sakprövning	19
2. Yrkandet om ogiltigförklaring av artikel 1 i det angripna beslutet	20
Inledande synpunkter	20
Den första grunden: Åsidosättande av väsentliga formföreskrifter och rätten till försvar	21
Åsidosättande av väsentliga formföreskrifter	21
– Parternas argument	21
– Tribunalens bedömning	22
Åsidosättande av rätten till försvar	24
– Parternas argument	24
– Tribunalens bedömning	25
Den andra och den tredje grunden: Felaktig rättstillämpning och uppenbart oriktig bedömning vad beträffar tillämpningen av kriteriet avseende en rationell privat investerare	27
Parternas argument	27
Tribunalens bedömning	31
– Relevant rättspraxis	31
– Kommissionens resonemang i det angripna beslutet	33
– Den åtgärd med avseende på vilken kommissionen skulle tillämpa kriteriet avseende en rationell privat investerare	34

– Den tidpunkt som kommissionen borde ha utgått från vid tillämpningen av kriteriet avseende en rationell privat investerare	36
– Frågan huruvida erbjudandet om ett aktieägartillskott som offentliggjordes och anmäldes den 4 december 2002 utgjorde en konkretisering av uttalandena från juli 2002 och framåt.	41
– Frågan huruvida uttalandena från juli 2002 och framåt och tillkännagivandet av den 4 december 2002, i förening med erbjudandet om ett aktieägartillskott, tillsammans utgjorde ”ett enda ingripande”	42
3. Yrkandet om ogiltigförklaring av artikel 2 i det angripna beslutet	44
Rättegångskostnader	44